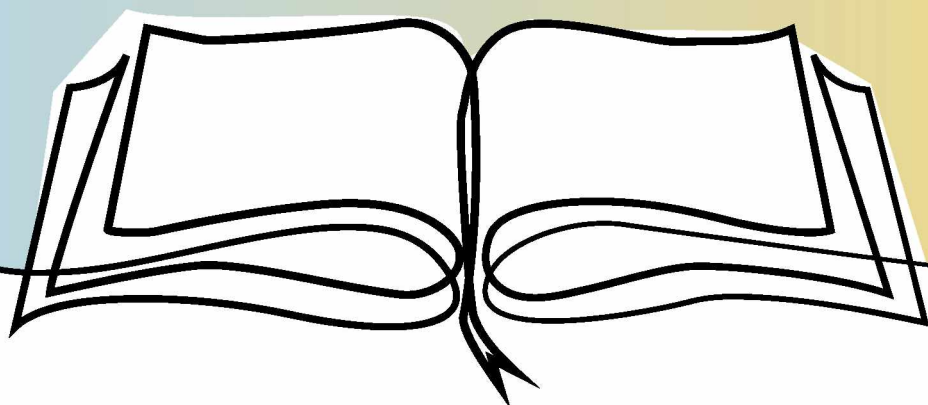

MICHAEL HARDT

Razumijevanje Biblije kao cjeline

Razlikovanje epoha je ključ

GBV
Der Gute Botschaft-Verlag

SADRŽAJ

1. NAJVAŽNIJA STVAR: POVEZUJUĆA NIT.....	3
2. UVOD.....	4
3. KOJE BIBLIJSKE EPOHE POSTOJE?.....	16
4. Nekoliko prigovora.....	35
5. Više nego epohe: temeljne istine kršćanske vjere.....	45
6. Vrlo posebna epoha.....	85
7. Zaključak: Povezujuća nit i Božja slava.....	95

ISBN 978-3-98824-353-9

© 2025 by **GBV**

GBV Dillenburg GmbH

Eiershäuser Straße 54

35713 Eschenburg

GERMANY

www.gbv-dillenburg.de

www.gbv-online.org

Izvori fotografija: Adobe Stock, Panthermedia i Unsplash.

Navodi iz Svetog pisma su iz Biblije u izdanju GBV Dillenburg i Živa riječ, 2020.

Prijevod s engleskog

Naslov izvornika: Understanding the Bible as a Whole

Tiskano u Njemačkoj

1. NAJVAŽNIJA STVAR: POVEZUJUĆA NIT

Koristite olovku
za označavanje
važnih stvari.

Kako možemo razumjeti cjelokupnu poruku Biblije? Kako se međusobno slažu povijesne i proročke knjige, evanđelja i poslanice?

Postoji povezujuća nit koja se proteže kroz Bibliju. A postoji i jednostavan način da to otkrijemo:

***Moramo shvatiti da u Bibliji
postoje različite epohe!***

2. UVOD

Svinjetina, nesreća i Subota

ROŠTILJ

Mladi vjernik, nazovimo ga Tim, pozvan je na roštilj. I baš kada stvari trebaju krenuti, netko prokomentira: „Usput, ovo je sve svinjetina.“ Mladi kršćanin sada nije siguran kako reagirati. Jedu li kršćani svinjetinu? Govori li Biblija nešto o tome?

Posegnuvši za pametnim telefonom, Tim pokušava nešto razjasniti. Brza potraga za „svinjetinom“ i „mesom“ odmah ga dovodi do Ponovljenog zakona 14:

**„A svinja... vama je ona nečista: nemojte jesti od njihova mesa.“
(Ponovljeni zakon 14,8)**

Pomalo razočaran, Tim već namjerava otići, kad odjednom pomisli: možda Biblija govori više o ovoj temi. Nakon druge pretrage, pronalazi sljedeći biblijski stih:

**„Sve što se u mesnici prodaje jedite ne ispitujući ništa zbog savjesti.“
(1. Korinćanima 10,25)**

Proturječi li Biblija ovdje samoj sebi?

U prvi mah odahne. Dakle, ipak je u redu; može ostati. Ali u sljedećem trenutku shvaća da je sada u dilemi: čini se da su ta dva biblijska stiha proturječna. Koji se stih odnosi na njega? Tko to određuje? Na temelju kojih kriterija treba temeljiti svoju odluku? Kojim je ovlaštenjem mogao odlučiti odnosi li se na njega Ponovljeni zakon 14 (ne jedi) ili ipak 1. Korinćanima 10 (jedi bez propitivanja)?

Tim odlučuje slijediti 1. Korinćanima 10 jer je napisan kasnije i pripada Novom zavjetu. Ali ne osjeća se sasvim ugodno s tom odlukom. Nije li i Stari zavjet Riječ Božja? Ne kaže li se, pozivajući se konkretno na Stari zavjet, „sve je Pismo nadahnuto od Boga“ (2 Tim 3,16)?

Tim shvaća da propušta nešto važno. Hitno mu je potreban okvir za rješavanje ove prividne proturječnosti. Želi poštovati oba biblijska retka, ali i biti siguran smije li jesti svinjetinu ili ne.

Ono što on još ne zna jest da ovaj okvir već postoji: to je razumijevanje različitih biblijskih epoha!

DOŠLO JE DO SUDARA

Roštiljanje je završeno. Dobro nahranjen, ali još uvijek duboko zamišljen, Tim kreće kući. Međutim, tada se događa prometna nesreća. Neki automobil ignorira znak obaveznog zaustavljanja, Tim ne može skrenuti na vrijeme i dolazi do sudara! Srećom, nitko nije ozlijeđen, ali automobili su potpuno uništeni.

Vozač drugog vozila, muškarac srednjih godina, izlazi zajedno sa svoje dvoje djece. Tim, još uvijek

potresen do srži, razmišlja: Kako bih sad trebao reagirati? Uostalom, on je predani kršćanin. Ali definitivno je uzrujan. Polako se približava krivcu ove nesreće. Dok to čini, na pamet mu pada stih, onaj koji je čitao tijekom svoje pobožnosti toga jutra:

„Djeca njegova neka budu siročad, a njegova žena udovica. Djeca njegova neka uvijek budu skitnice i prose; neka i kruh svoj traže izvan svojih opustjelih mjesta.“ (Psalam 109,9-10)

David je vjerojatno imao dobre razloge za takvu izjavu, ali Tim instinktivno osjeća da takve misli o osveti nisu kršćanske. Srećom, pada mu na pamet još jedan stih:

„Nego, ljubite svoje neprijatelje... i bit će vam plaća velika.“ (Luka 6,35)

Tim se pribrao. Pruža ruku strancu i pita jesu li svi dobro. Nekako osjeća olakšanje, ali opet ga muči neugodan osjećaj da je nekako samovoljno zanemario jedan stih i slijedio drugi. Na temelju kojeg ovlaštenja?

VOZNA KOSILICA ZA TRAVU

Konačno, Tim stiže kući i, iscrpljen, pada u krevet, planirajući spavati do subote prijepodne. Međutim, točno u osam sati tog subotnjeg jutra probudio ga je glasan motor. Njegov je susjed upravo kupio voznu kosilicu za travu i, s očigledno sve većim entuzijazmom, sada je isprobava nedaleko od prozora Timove spavaće sobe. Tim uznemireno razmišlja što bi trebao osjećati u ovoj situaciji. Prisjeća se da se subota u Bibliji naziva Šabatom (danom počinka) te da postoje posebni propisi o tome. Zamućenih očiju upisuje riječ „Šabat“ u svoj pametni telefon i odmah pronalazi sljedeći stih:

„Šest dana neka se obavlja posao, ali sedmoga dana neka vam bude sveti dan, subotnji dan počinka GOSPODINU: tko god bi tada radio, neka bude usmrćen.“ (Izlazak 35,2)

Sada je Tim već sasvim budan. Posebno mu je pozornost privukao posljednji dio stiha. Čini li sada njegov susjed prekršaj koji bi trebao biti (ili je već trebao biti) kažnjiv smrću? Ako je tako, tko bi bio odgovoran za provedbu toga? Zašto nitko ništa ne poduzima po tom pitanju? Srećom, Tim ne poduzima ništa, osim što je čvrsto odlučio saznati kako ispravno razumjeti Bibliju i kako smisleno tumačiti takve stihove.

Moramo priznati da su navedeni primjeri izmišljeni, ali je ova tema stvarna, a ponekad čak i predmet rasprava.

Između zbunjenosti i proizvoljnosti – „kršćanstvo à la carte“?

Timova izmišljena iskustva pokazuju da Biblija sadrži izjave i smjernice koje se čine proturječnima, kao i upute kojih se kršćani općenito ne pridržavaju.

Ali kako je to moguće? Ako je Biblija Riječ Božja, više je nego drsko proizvoljno odlučivati koji dijelovi Biblije „vrijede“, a koji ne. Čineći tako, postavljamo se iznad Boga.

Ako je Biblija Riječ Božja, tada mora sadržavati ključ za rješavanje ovih (prividnih) proturječja i za pojašnjenje koji se dijelovi Božje Riječi odnose izravno na kršćane.

→ Tko se toga još pridržava?

A što s ovime?

Srećom, takav ključ postoji! Bog ga je ugradio u svoju Riječ. Taj je ključ *razlikovanje biblijskih epoha* (prepoznavanje različitih razdoblja ili „rasporedbi“ Biblije). Koristimo ga tako da biblijske izjave uzimamo ozbiljno, ali ih tumačimo i razumijevamo u njihovom kontekstu.

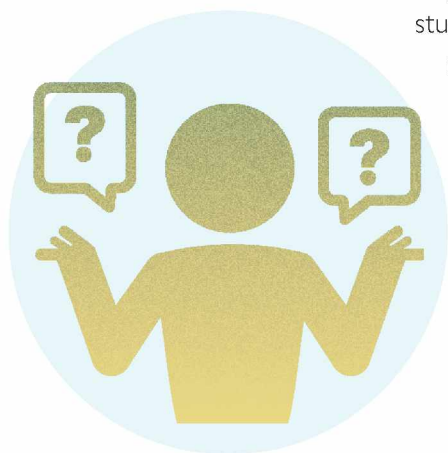
Oni koji zanemaruju ovaj ključ Bibliju čitaju kao da se svaka izjava izravno odnosi na njih. Kao što ovi primjeri pokazuju, takvi će naići na značajne poteškoće. Preostaju im dvije moguće reakcije:

- › Zbunjeni su jer nailaze na proturječne izjave, ili
- › Koriste Bibliju poput jelovnika, jednostavno birajući stihove koje smatraju uvjerljivima, izvedivima ili prihvatljivima za naše vrijeme, te ih stoga smatraju obvezujućima za sebe – u biti, poput neke vrste „kršćanstva à la carte“.

U prvom slučaju vidimo zbunjenost, a u drugom proizvoljnost. Oni često idu ruku pod ruku. Zbunjenost se pokušava izbjeći tako što se (proizvoljno) određuje što vrijedi, a što ne. Nije ni čudno što mnogi čitatelji Biblije razvijaju vrlo različita uvjerenja.

Daljnji primjeri: Prividne proturječnosti

Oni koji ne sagledavaju biblijske odlomke kontekstualno, u odgovarajućim epohama, naići će na mnogo više očitih proturječja. Međutim, kada se ovi odlomci promotre kroz leću razlikovanja epoha, većina proturječja nestaje. Neki primjeri prividnih proturječja su:

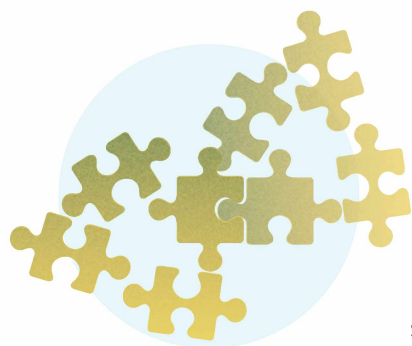

1. Čitajući 5. poglavlje Evanđelja po Mateju, stječe se snažan dojam da je Isus Krist naučavao nešto što ne samo da je išlo izvan Starog zavjeta nego se činilo i da mu proturječi: „Čuli ste da je rečeno: ‘Oko za oko, zub za zub’. Ali ja vam kažem: Ne opirite se zlotvoru; nego, pljusne li te tko po desnom obrazu, okreni mu i drugi“ (Matej 5,38-39). Kako je to moguće?
2. Tamničaru u Filipima je rečeno da mora vjerovati u Gospodina Isusa da bi bio spašen (Djela 16,31). Prije njegova vremena živjele su mnoge generacije ljudi koje nisu znale ovu poruku (jer Krist još nije došao). Zar se odjednom pojavio novi put do spasenja?
3. Pavao kaže da Duh Božji prebiva u nama i da smo njime zapečaćeni (a Gospodin potvrđuje da će Duh ostati s nama i u nama zauvijek), ali David moli Gospodina da ne uzme svoga Duha od njega (Psalam 51,11).
4. Izraelcima je smrtnom prijetnjom bilo zabranjeno prekršiti subotu. Pavao kaže da je subota „sjena“, što znači da je ne treba svetkovati (Kološanima 2,16-17).
5. Bog je naredio da se trebaju slaviti određeni godišnji blagdani (Izlazak 34,22-23). Kološanima je rečeno da ne dopuste da ih itko osuđuje „u pogledu nekog blagdana, ili mladaka, ili subotâ“ (Kološanima 2,16).
6. U Starom zavjetu Bog daje vrlo konkretne upute o tome koje životinjske žrtve treba prinostiti pri bogoštovlju i kako ih treba žrtvovati. Petar objašnjava da prinosimo „duhovne žrtve“ (1. Petrova 2,5).
7. U Starom zavjetu postojao je stalež svećenika. Samo su Aronovi sinovi (ili kasnije njihovi sinovi) mogli biti svećenici. Petar i Ivan nam govore da su svi vjernici svećenici (Izlazak 28,1; 1. Petrova 2,5; Otkrivenje 1,6).
8. Biblija kaže da su neki vjernici blagoslovljeni „od“ utemeljenja svijeta (Matej 25,34), dok su drugi vjernici blagoslovljeni čak i „prije“ utemeljenja svijeta (Efežanima 1,3-4). Zašto ova razlika?

9. Psalmi često govore o nadi u dug život na Zemlji. Nasuprot tome, Novi zavjet stalno naglašava nebesku nadu vjernika, ukazujući da se ona može ostvariti u bilo kojem trenutku (nešto što Psalmi nikada ne čine).
10. Određena posebno dragocjena otkrivenja, kao što je npr. „Kristova tajna“ u Poslanici Efežanima 3,4-5, Bog je stoljećima držao u tajnosti. U ovom primjeru On je to obznanio tek preko apostola Pavla.

Kako razumjeti sve ove razlike i razriješiti prividna proturječja? Doista, bez prepoznavanja i razlikovanja različitih epoha u povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu, to je stvarno nemoguće. Međutim, njihovim prepoznavanjem te se stvari mogu lako kategorizirati. Odjednom, čovjek ne samo da prepoznaje te razlike i suprotnosti, već i razumije njihovo dublje značenje. Čovjek shvaća da je Biblija skladna cjelina i da je sve na svom mjestu.

Razliku između biblijskih epoha utvrđuje sama Biblija. Istražimo ovo zajedno, vrijedno je truda!

Otkrivanje povezujuće niti – ali kako?

Mnogi čitatelji Biblije upoznati su s mnoštvom biblijskih priča i biblijskih knjiga, ali nisu sasvim sigurni kako se one slažu međusobno. Čitaju izvješća o Abrahamu, Davidu i Ruti, raduju se vjeri takvih pojedinaca i uče lekcije iz njihovih pogrešaka. Oni uživaju u obećanjima odre-

đenih psalama - ali koja je sveukupna poruka Biblije? Kako možemo razumjeti njezinu povijest, proroke, evanđelja i poslanice u kontekstu?

Doista postoji *jedinstvena povezujuća nit* koja se proteže kroz Bibliju. A postoji i jednostavna metoda za njezino otkrivanje: moramo prepoznati postojanje različitih epoha u Bibliji. Bog ne postupa na isti način u svakom trenutku i sa svim ljudima. S vremena na vrijeme On mijenja „pravila igre“.

Razlikovanje Božjeg postupanja u različitim epohama

Biblija govori „priču“ o načinu na koji je Bog djelovao i kako će djelovati kroz stoljeća i različite epohe da bi ispunio svoj plan s čovječanstvom. Oni koji to uzimaju u obzir, oni koji razlikuju te epohe, mogu razumjeti Bibliju kao cjelinu, kao dosljednu Božju objavu.

Oni koji ignoriraju razlike između epoha mogu imati koristi od pojedinačnih stihova Biblije, ali neće moći razumjeti Bibliju kao cjelinu.

Razumijevanje biblijskih stihova

Da bismo istinski shvatili biblijske retke, moramo ih staviti u pravu „ladicu“, što znači da ih moramo kategorizirati i razumjeti na koju se epohu odnose. Na prvi pogled ovo može djelovati pomalo zabrinjavajuće. Ipak, u našem svakodnevnom životu, navikli smo stalno kategorizirati informacije. Često postavljamo pitanja poput: „Na koju

se igru primjenjuju ova pravila?“, „U kojoj se zemlji primjenjuje ovaj zakon?“, „Vrijedi li ovo porezno pravilo za nas?“ i tako dalje.

Slično tome, dok čitamo Bibliju, trebali bismo se zapitati tko govori ili piše, kome, iz kojeg razloga i (što je posebno važno) na koju se epohu ta izjava odnosi.

Naravno, Božja Riječ je živa. Bez sumnje, Gospodin nam može individualno progovoriti kroz neki određeni biblijski stih. Ali oni koji žele razumjeti poruku Biblije moraju čitati svaku izjavu u njezinu kontekstu.

Zaštita od pogreške

Nažalost, danas postoje mnoga lažna učenja. Ono što zbunjuje je to što se ona često podupiru korištenjem biblijskih stihova. Mogli bismo steći dojam da se sve može dokazati iz Biblije. Kako to može biti? Jednostavno zato što su biblijski stihovi izvučeni iz konteksta. Vrlo često se ne uzima u obzir kontekst epohe na koju se odnose. Ali oni koji biblijske stihove smještaju u njihov ispravan kontekst te uzimaju u obzir i razlikuju epohe na koje se odnose, mogu lakše razaznati istinu i zaštititi se od pogreške.

Više nego samo epohe

Međutim, ne radi se samo o epohama. One su sredstva za postizanje cilja. Važnost nije u epohama ili njihovom broju, njihovim imenima ili njihovom trajanju. Ključno je točno razumjeti kako Bog djeluje u

svakoj epohi, koja pravila postavlja za svaku od njih i kako se vjernici odnose prema Njemu ovisno o toj epohi u kojoj se nalaze.

Središnje mjesto u ovome zauzima kršćanska epoha. Postoje značajne razlike u između kršćanskog razdoblja u kojem živimo i drugih epoha.

Kako bismo razradili ovu temu, ispitat ćemo deset *gradivnih blokova* ili *temeljnih stupova* biblijske istine (5. poglavlje, str. 45 i dalje).

Ovi temeljni stupovi povezani su s jezgrom kršćanstva i s razlikama između *kršćana* s jedne strane te vjernika u drugim epohama s druge strane. Razumijevanje ovih razlika puno je važnije od precizne kategorizacije samih epoha.

Biblijske epohe i praksa

Biblijske epohe nisu samo za one koji se vole baviti teologijom, već ih moramo poznavati da bismo s razumijevanjem čitali Bibliju. One također pomažu odgovoriti na vrlo važna pitanja:

- > „Što je kršćanin?“
- > „Kako se kršćani razlikuju od vjernika u drugim vremenskim razdobljima?“
- > „Što je Božja volja u mom svakodnevnom životu?“
- > „Kojim ciljevima stremimo kao kršćani?“

3. KOJE BIBLIJSKE EPOHE POSTOJE?

Kao što smo vidjeli, da bismo ispravno razumjeli biblijske stihove, moramo ih smjestiti u ispravnu epohu. Ali koje epohe postoje i tko odlučuje o tome?

Tko odlučuje o tome koje epohe postoje?

Biblija objašnjava samu sebe. Nema potrebe nametati joj bilo kakve konceptualne okvire (ili raspored epoha). Ona u samoj sebi pokazuje da su postojala jasna razgraničenja u kojima je Bog postavljao odnos ljudskih bića prema sebi na „nove temelje“.

Razmislite samo o davanju Zakona na Sinaju ili o Kristovom utjelovljenju. Ti su događaji iz temelja promijenili odnos između Boga i čovječanstva.

Kako znamo kada počinje nova epoha?

Kada započinje nova epoha, sam Bog je taj koji daje „početni signal“ kroz izravnu komunikaciju s ljudima s kojima surađuje u toj epohi. On im objašnjava njihov novi odnos s Njim i *promjene* u ponašanju i odgovornosti prema Bogu koje uvodi nova epoha.

Pojedina biblijska epoha – ili rasporedba, kako se ponekad naziva – ima sljedeće karakteristike po kojima se jasno razlikuje od drugih epoha:

- 1. Novo otkrivenje od Boga:** Na početku nove epohe Bog daje novo otkrivenje. To ne znači da se On promijenio, već da On otkriva neki dodatni aspekt Sebe ili uspostavlja nova temeljna pravila prema kojima bi ljudi trebali djelovati.
- 2. Posljedična ljudska odgovornost:** Iz ovog novog otkrivenja proizlazi odgovornost za koju se od ljudi očekuje da je ispune.
- 3. Početni neuspjeh:** Općenito, na početku novouvedene epohe odmah postaje očito da ljudi ne uspijevaju ispuniti njezine odredbe.
- 4. Okončanje sudom:** Ovaj neuspjeh dovodi do toga da epoha završava Božjim sudom.

Ove karakteristike nalazimo u svim biblijskim epohama. Prve dvije su **stvarna obilježja**. Kada su one prisutne, počinje nova epoha. Treća i četvrta su više su poput **opažanja** (tj. značajki koje u pravilu prate pojedinu epohu).

Otkrivanje biblijskih epoha nije teško

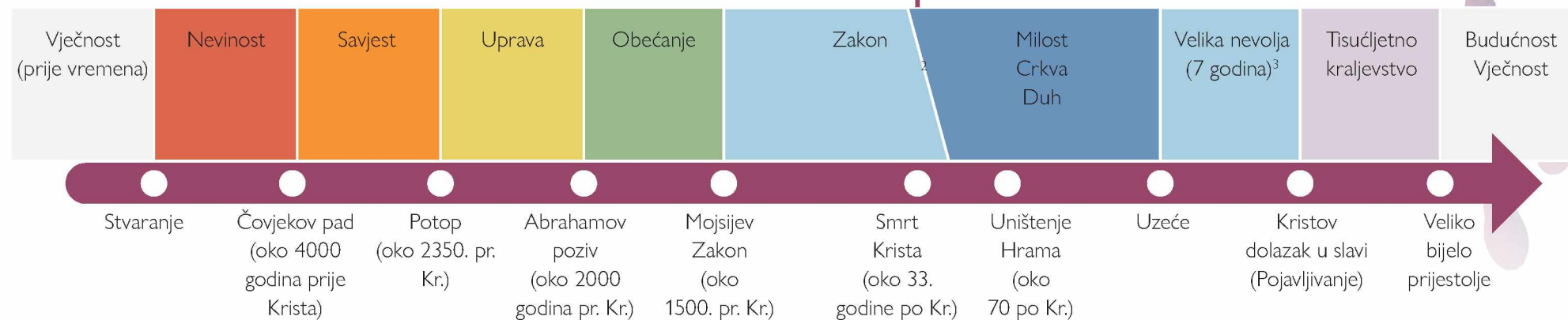
Čak i netko tko prvi put uzima Bibliju u ruke brzo će shvatiti da postoje različite epohe u kojima se razlikuju Božja postupanja sa čovječanstvom. Samo jednim pogledom na sadržaj otkrivamo da je Biblija podijeljena na dva glavna dijela: na Stari i Novi zavjet. Jasno je da mora postojati događaj koji je bio toliko značajan da je zbog njega Bog odlučio podijeliti svoju knjigu na dva dijela.

Već prvi stih Novoga zavjeta pojašnjava koji je to bio događaj:

„Knjiga naraštajâ Isusa Krista, sina Davidova, sina Abrahamova.“ (Matej 1,1)

Slika 1: Epoke u biblijskoj povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu (rasporedbe)

Dolaskom Isusa Krista, prije otprilike 2000 godina, počelo je novo „poglavlje“ u povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu. Dakle, postoje najmanje dvije različite epohe u ljudskoj povijesti: vrijeme prije i vrijeme poslije Kristova dolaska.

Čitajući Stari zavjet nalazimo i druge značajne razdjelnice. Nije ih teško uočiti:

- › Kada je Bog istjerao Adama i Evu iz raja pravila više nisu bila ista.
- › Kad je Bog ovlastio Nou da upravlja (zapovijed da kazni zlo; vidi Postanak 9), „pravila igre“ su se ponovno promijenila.
- › A kada je Bog na Sinaju dao Zakon preko Mojsija, uvedena su potpuno nova pravila za izraelski narod.

Kao što ovi jednostavni primjeri pokazuju, biblijske epohe nisu odredili ljudi, već sam Bog. Sama Biblija jasno kaže da Bog različito postupa s ljudima u različitim razdobljima (a razlog ćemo uskoro saznati, nastavite čitati!).

Koje epohe postoje?

Sada dolazimo do samih epoha. Ovdje nije najvažniji njihov točan broj (ponekad se dvije epohe mogu spojiti u jednu). Bit je u prepoznavanju određenih ključnih razdjelnica koje se ne smiju previdjeti. Među njima je najpresudniji dolazak Sina Božjega (Njegovo utjelovljenje i pomirbena smrt) koji označava prijelaz iz Starog u Novi zavjet. Najveći dio Novog zavjeta odnosi se na kršćansku epohu. Od ključnog je značaja razlikovati je od onih prije i poslije nje.¹

PRAKTIČNA PODJELA NA SEDAM EPOHA

Na slici je prikazana korisna podjela na sedam epoha u Bibliji (slika 1).

Svaka od tih epoha može se prepoznati po četiri prethodno spomenute karakteristike. Njihov je sažetak prikazan u tablici na sljedećoj stranici.

¹ Vidi 6. poglavlje, str. 85 i dalje.

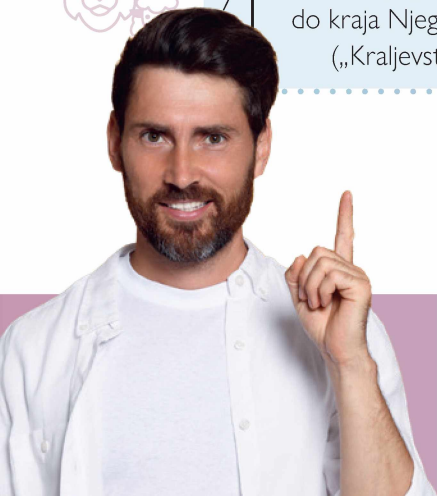
² Prijelaz između epohe Zakona i epohe milosti prijelazno je razdoblje i ne može se povezati s određenim datumom.

³ Velika nevolja (iste boje kao i Zakon) slična je po svojim značajkama razdoblju Zakona te se ne smatra se zasebnom epohom: detaljnije u 5. poglavlju, *Grativni blok 9*, str. 75.

Tablica 1: Biblijske epohe

	Vrijeme	Epoha	Božje Otkrivenje	Odgovornost	Neuspjeh od početka	Završava sudom
1	Od stvaranja čovječanstva do pada	Nevinost (Post 2,15-17)	Zapovijed da ne jedeš sa stabla usred Vrta	Pokoravaj se Božjim zapovijedima	Pad u grijeh (Post 3,6)	Protjeran iz Edena (Post 3,22-24)
2	Od pada do potopa	Savjest (Post 3,7, 22)	Bog palom čovjeku daje savjest	Čini dobro a ne zlo protiv kojega te savjest upozorava	Kajinovo bratoubojstvo (Post 4,8)	Potop (Post 6,5.11-14; 7,11-12.20-24)
3	Od potopa do babilonske kule (Post 9,1-2, 6)	Uprava	Noa je trebao kazniti zlo	Budi Božji predstavnik kao upravitelj na Zemlji	Noa se opija i razgolićuje se (Post 9,20-24)	Zbrka jezika (Post 11,1-9)
4	Od Abrahamova poziva do Sinaja	Obećanje (Post 12,1-3)	Bog poziva Abrahama	Napusti obitelj i prebivaj u zemlji	Abraham ostavlja zemlju i odlazi u Egipat (Post 12,10-20)	Abrahamovi potomci u ropstvu u Egiptu (Izl 1)
5	Od Mojsijeva Zakona do Krista	Zakon (Izl 19,1-8; Izl 20)	Bog Izraelu daje Zakon sa Sinaja	Obdržavaj Zakon	<i>U početku</i> (Izl 32) <i>cijelo vrijeme</i> (2 Kr 17,7-12) <i>i na kraju</i> (Dj 2,22-23; 7,51-53)	Sužanjstvo u Asiriji i Babilonu (2 Kr 17 i 25) Uništenje Jeruzalema (Lk 21,6.20-24)
6	Od Pedesetnice do Uzeća	Milost/Crkva/Duh (Dj 2,1)	Bog se objavljuje u Kristu. Duh Božji dolazi prebivati u otkupljenim vjernicima na Zemlji. (Heb 1,1; Iv 16,13; 2 Tim 1,14)	Živite dostojno kršćanskog poziva (Ef 4,1)	Licemjerje i gundanje (Dj 5 i 6); lažno učenje (Dj 20,30; 1 Iv 2,18.19.22)	Sud nad lažnim kršćanstvom prilikom Pojavljivanja (2 Sol 2,7-12; Otk 3,16; Otk 17 i 19)
7	1000 godina: od Kristova pojavljivanja u slavi do kraja Njegove vladavine („Kraljevstvo mira“)	Tisućjetno kraljevstvo (Iz 11; Ef 1,10; Otk 20)	Krist se ukazuje i uspostavlja svoje Kraljevstvo (Otk 19,11-21; Otk 20)	Podložite se Kristovoj vladavini	Grijech tijekom Kristove savršene vladavine (Ps 101,8; Otk 20,7-9)	Suđenje buntovnim nacijama i veliko bijelo prijestolje (Otk 20,7-15)

20

Detalji biblijskih epoha

Kada pogledamo ovih sedam epoha brzo možemo ponovno prepoznati njihove četiri karakteristike. Dvije najvažnije karakteristike su da svaka epoha počinje otkrivenjem od Boga i da to otkrivenje donosi nove ljudske odgovornosti.

1. NEVINOST

Nakon što je Bog stvorio Adama i Evu, postavio je pravila po kojima su trebali živjeti. Trebali su njegovati vrt i mogli su uživati u svemu, sa samo jednom iznimkom: nije im bilo dopušteno jesti sa stabla spoznaje dobra i zla (Postanak 2,15-17). Dakle, postojala je Božja *objava* (On je Stvoritelj) i posljedična *odgovornost*.

Ne znamo točno koliko je to razdoblje trajalo, ali je važno uočiti da odmah nakon stvaranja čovječanstva čitamo kako su Adam i Eva prekršili zapovijed (Postanak 3). Bog ih je istjerao iz edenskog vrta i najavio teške posljedice za njih i za sve stvoreno. Smrt je ušla u svijet. Tako su se ispunile i preostale dvije karakteristike: rani ljudski *neuspjeh* i okončanje epohe Božjim *sudom*.

Božja objava
+ nova ljudska odgovornost
= nova epoha

2. SAVJEST

Nakon što su Adam i Eva sagriješili, shvatili su da su goli (što ilustrira činjenicu da se grešnici ne mogu pojaviti pred Bogom). Izgubili su nevinost.

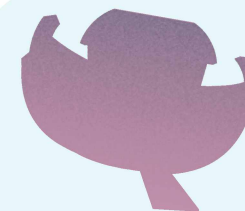
Bog im se ponovno obratio. Izložio im je gorke posljedice: kroz njihov je grijeh prokletstvo došlo na svijet. U svojoj je milosti odjenuo Adama i Evu, naviještajući tako ne samo prihvaćanje u svoju naklonost kroz zamjensku smrt, već i dolazak Spasitelja (Postanak 3,15).

Nadalje, Bog je Adamu i Evi dao spoznaju o dobru i zlu: *savjest* (Postanak 3,22). Sada su znali nešto što im je prije bilo nepoznato. U tom su smislu primili „otkrivenje“ iz kojega proizlazi odgovornost: nisu smjeli postupati protiv svoje savjesti.

Preostale dvije karakteristike također je lako prepoznati: rani *neuspjeh* (prvo ubojstvo nije se dogodilo puno kasnije, unatoč činjenici da su ljudska bića posjedovala savjest) i okončanje te epohe *sudom* (Potop).

3. UPRAVA

Nakon potopa koji je gotovo izbrisao cijelo čovječanstvo, Bog je Noi dao zadatak da kazni zlo. Točnije, dopustio je ubijanje životinja, ali je strogo zabranio prolijevanje ljudske krvi (tj. nasilno oduzimanje ljudskog života). Svatko tko bi ubio neku osobu trebao je i sam biti ubijen (Postanak 9,6). Takav poredak nikada prije nije postojao: *uprava* koju je Bog uspostavio trebala je osigurati održavanje reda kažnjavanjem nasilnih djela.

Ali, čak i u ovoj epohi, ljudski se *neuspjeh* brzo očitovao. Noa, kojemu je bilo dano da provodi vlast, nije mogao vladati niti nad samim sobom (Postanak 9,20-24). Epoha *uprave* završava gradnjom Babilonske kule i Božjim *sudom* kroz brkanje ljudskih jezika (Postanak 11).

4. OBEĆANJE/POZIV

Odmah nakon toga (Postanak 12) nalazimo još jedan novi početak. Bog čini nešto što nikada prije nije učinio (u ljudskoj povijesti – sada je to oko 2000 godina): On *poziva* Abrahama iz njegove okoline i daje mu divna obećanja. Bog je ova nova *obećanja* čak i povezo sa svojim novim imenom. *Objavio* se Abrahamu kao „*Svemogući*“.

To je dovelo do *odgovornosti*. Bog je tražio od Abrahama da napusti svoju obitelj i svoj grad u Kaldeji i da se nastani u zemlji Kanaan.

Neuspjeh je uslijedio nedugo nakon toga. Abraham je napustio svoj dom (Ur u Kaldeji), ali je sa sobom poveo dio svoje obitelji i isprva stigao samo do Harana. Tek nakon što mu je otac umro, preselio se u zemlju Kanaan. Nažalost, nije ondje ostao, nego se privremeno preselio u Egipat, donoseći nesreću umjesto blagoslova (Postanak 12). Njegovi potomci, Jakovljevi sinovi, prodali su svoga brata u Egipat.

Ova epoha također završava Božjim *sudom*: Abrahamovi potomci porobljeni su u Egiptu¹.

¹ Abrahamov poziv nije opozvan i obećanje koje mu je dano nije poništeno, ali ga je Bog dopunio daljnjim otkrivenjima, kao što su davanje Sinajskog Zakona njegovom narodu Izraelu i, kasnije, slanje Duha da stvori Crkvu temeljenu na ostvarenom djelu Krista na križu.

5. ZAKON

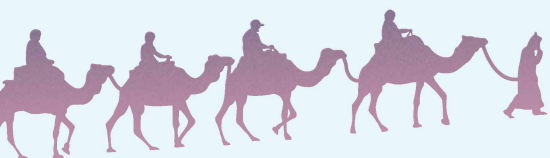
Bog stvara još jedan novi početak. On oslobađa Abrahamine potomke iz Egipta i daje im *Zakon* sa Sinaja. Ovo je također bilo nešto potpuno novo: po prvi put u ljudskoj povijesti, Bog je detaljno opisao svoje zahtjeve za ljudske odnose i štovanje. U Edenskom vrtu postojala je jedna zapovijed; sada je bilo preko 600 zapovijedi koje su se morale strogo slijediti.

Ali i ovdje su ljudi kojima je dao *Zakon* *zakazali*. Jedna od najvažnijih zapovijedi bila je častiti samo Boga i ne štovati lažne bogove. Ali to je upravo ono što je izraelski narod činio pod Aronovim vodstvom. Štovanjem zlatnog teleta prekršili su *Zakon* – čak i prije nego što su u svojim rukama imali kamene ploče sa 10 zapovijedi.

Ova epoha je središnja u Božjem djelovanju i pokriva gotovo cijeli Stari zavjet, od Izlaska 19 do Malahije (Knjiga o Jobu je izuzetak).

Ova epoha također je završila *sudom*:

- › Najprije je 10 plemena odvedeno u Asiriju (722. pr. Kr.).
- › Zatim su preostala dva plemena odvedena u zarobljeništvo u Babilon (počevši od 606. pr. Kr.), koje je trajalo 70 godina. Od tog vremena nadalje, Bog nije mogao nazivati narod Izraela svojim narodom – oni su postali *Lo-Ammi* (ne moj narod; usporedi Hošea 1,9).
- › Konačno, nakon što su Židovi odbacili i razapeli vlastitog Mesiju, 70. godine poslije Krista došli su Rimljani, uništili Hram i istjerali ih iz zemlje.

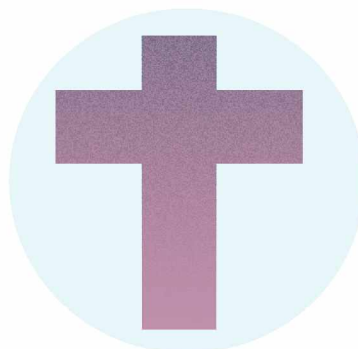
Ovime je zapravo dovršeno testiranje čovječanstva. Trajalo je oko 4000 godina. Bog je testirao čovječanstvo pod različitim uvjetima i s velikom strpljivošću. Uvijek iznova, rezultat je bio isti:

potpuni neuspjeh.

Unatoč tome, korisno je razlikovati još dvije biblijske epohe. One su također uvedene značajnim događajima.

6. KRŠĆANSKO DOBA

U „punini vremena“ (Galaćanima 4,4) rođen je Isus Krist. Njegov dolazak označava najveću „vremensku prekretnicu“ koja je ikada postojala. Umro je na križu na Golgoti. Tri dana kasnije, Bog ga je uskrisio iz mrtvih.

Ti događaji postavljaju temelje za novu nastupajuću epohu, u kojoj se i danas nalazimo.

Ubrzo nakon što je Krist uskrsnuo i uzašao na Nebo, poslao je Duha Svetoga na zemlju da krsti vjernike iz svih naroda u jedno tijelo (Djela 1,5; 1. Korinćanima 12,13). To bi bilo potpuno nemoguće u epohi Zakona, jer je Zakon nalagao strogo odvajanje Izraela od drugih naroda. No Isus Krist je, putem Svetog Duha, na dan *Pedesetnice* stvorio *kršćansku zajednicu* ili *skupštinu*.¹ To je bila ogromna promjena.

¹ Grčka riječ *ekklesia* može se prevesti kao crkva, skupština ili zajednica. Doslovno znači „pozvani van“ (iz neke sredine). Riječ se koristila za svako okupljanje ljudi (npr. za skup, vidi Djela 19,32.39). Međutim, u Novom zavjetu ona se obično odnosi na Crkvu Božju (1. Timoteju 3,15). Sastoji se od svih pravih vjernika. To je tijelo Kristovo (1. Korinćanima 12,13). Nastalo je na Pedesetnicu (Djela 2,1). Od ove točke mi ćemo ga nazivati Crkvom. Više o tome u poglavlju 5, *Grativni blok 3*, str. 52.

U kršćanskoj epohi¹ čovjek kao takav više nije na testiranju, ali su ljudi ipak pod *odgovornošću*². I ovdje ponovno vidimo rani ljudski *neuspjeh* (prvo u pojedinačnim slučajevima kao u Djelima 5 i 6, a kasnije posvuda – vidi 2. Timoteju 2-4).

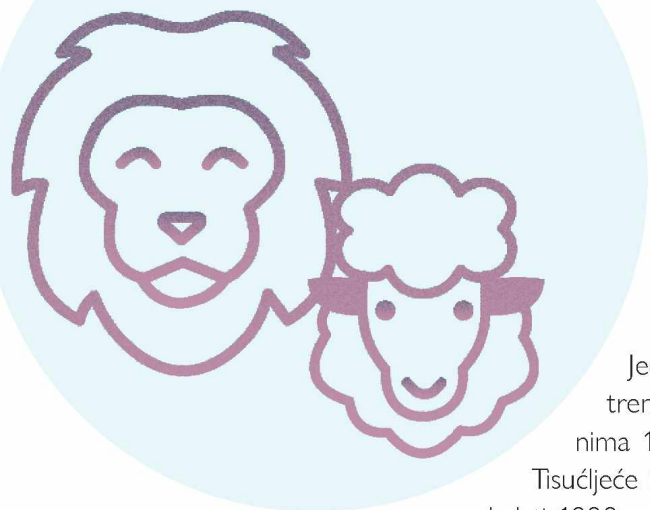
Druga posebna značajka kršćanskog doba leži u njegovom završetku. Vjernici će činom milosti biti uzeti sa svijeta po Kristovom povratku,¹ prije nego što On bude sudio svijetu. Ali *nominalno kršćanstvo* će karakterizirati ravnodušnost. Krist će ga „povratiti“ iz svojih usta (Otkrivenje 3,16), što znači da će osuditi taj sustav, tu lažnu nevjestu (Otkrivenje 17 i 18). Na taj način i ovdje na kraju dolazi do *sudjenja* – barem za one koji su bili samo nominalni kršćani.

¹ Bilo da na kršćansko doba gledamo kao na zasebnu epohu (ili „rasporedbu“) ili kao na međurazdoblje, jer Crkva više ne pripada svijetu, nego je ona zajednica koja je „pozvana van“ (*ekklesia*), u oba je slučaja jasno: kršćansko doba jasno se razlikuje od ostalih epoha.

² Pogledajte Poglavlje 5, *Grativni blok 6*, str. 65.

¹ Pogledajte Poglavlje 5, *Grativni blok 8*, str. 71.

7. TISUĆLJETNO KRALJEVSTVO

Jedna važna epoha tek treba doći. Pavao taj trenutak naziva „puninom vremena“ (Efežanima 1,10). U ovoj epohi, također poznatoj kao Tisućljeće ili Milenij, Sotona će biti svezan, a Krist će vladati 1000 godina (Otkrivenje 20) tako da će na Zemlji vladati mir i pravednost. Prokletstvo koje počiva na stvorenju bit će uklonjeno. Čak će i vuk i janje živjeti zajedno u miru, a lav će jesti slamu (Izaija 11,6; 65,25).

Ova epoha je drugačija od bilo koje do sada. U svim ostalim razdobljima, Sotona nije bio vezan, već aktivan, sa značajnim uspjehom. I nikada prije Krist nije „uzeo uzde“ da vlada Zemljom. Ali to je upravo ono što će se dogoditi u ovom budućem vremenskom razdoblju, tisućugodišnjem Kraljevstvu mira, kada Krist bude vladao stvorenjem. Veliki dijelovi proročkih knjiga Starog zavjeta govore o tome¹.

VJEČNOST

Nakon Tisućljeća, materijalni svemir kakav poznajemo nestat će, a Bog će stvoriti novo Nebo i novu Zemlju (Otkrivenje 21,1). Tada će sve dovesti u stanje u kojemu može ostati zauvijek, u vječnom skladu i slavi, bez prokletstva i pat-

¹ Više o tome u 5. poglavlju, *Grativni blok 4 i 10*, str. 56 i 77.

nje. Postojat će samo radost i sreća – osim za one koji su u vječnom prokletstvu.

Naravno, prijelaz u vječnost je drastična promjena. Ona će biti toliko važna da će sadašnji svemir tada doći kraju. Međutim, vječnost se ne može smatrati epohom u povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu, jer tada nema nove odgovornosti. Neće više biti grijeha.

Važno je razlikovati vječnost i ne brkati je s biblijskim epohama koje su postojale u povijesti čovječanstva na ovoj Zemlji.

Ali čemu sve te epohe?

Prvo i najvažnije, bitno je istaknuti da je Bog vrhovni Vladar. On je slobodan djelovati u skladu sa svojom voljom i nijedan čovjek nema pravo kritizirati božansko djelovanje (usporedi Rimljanima 9,20-21; Izaija 10,15). Ipak, možemo ponizno pokušati razumjeti Božje razloge za Njegova djela. Oni koji tako učine otkrit će da je Bog postupao sa zadivljujućom mudrošću.

Ljudski neuspjeh nikada nije iznenadio Boga, iako ga je ražalostio. Bog je sve znao unaprijed, ali mi nismo. Da nije testirao čovjeka na sve moguće načine, ne bi se jasno pokazalo da se ljudi mogu spasiti samo milošću.

Bog je stoljećima testirao čovječanstvo s velikom strpljivošću i mudrošću:

- › u raju – pod „idealnim uvjetima”
- › s ugrađenim „sustavom ranog upozorenja na grijeh“ (savjest)
- › pod upravom koja kažnjava zlo (Noa)
- › kroz poziv u vezi s velikim obećanjima (Abraham)
- › pod Zakonom (sa kraljem i bez njega, sa prorocima i bez njih, itd.).

Što je Bog još mogao učiniti? Bog je pokušao sve s čovječanstvom, iako je unaprijed znao da će svi zakazati.

U završnoj provjeri, pod Zakonom, bilo je najgore. Čovječanstvo ne samo da je prekršilo Zakon nego, kada je Bog poslao svoga Sina „rođenog pod Zakonom“ (Galaćanima 4,4), ljudi su upotrijebili ovaj Zakon da osude Sina Božjeg i davatelja Zakona(!) kao krivca: „Mi imamo Zakon, i po našem Zakonu On treba umrijeti“ (Ivan 19,7).

Ovo je dokaz čovjekove pokvarenosti. Moralno je propao. Stoga je Bog prestao testirati¹ čovjeka kao takvog. Nakon toga Bog uvodi još dvije biblijske epohe, s posebnom svrhom:

- 1. Doba milosti:** U ovoj epohi Bog se proslavlja koristeći potpuni neuspjeh čovječanstva i njegov najveći grijeh – raspeće Božjeg Sina – kao priliku za izlivanje daleko većih blagoslova (više o tome u 6. poglavlju, str. 85). On želi pokazati koliko je bio zadovoljan otkupiteljskim djelom svoga Sina. Stoga On obasipa blagoslovima one koji pripadaju Njegovom Sinu.
- 2. Tisućljetno kraljevstvo:** U ovoj epohi Bog ispunjava svoj plan za Zemlju – unatoč čovjekovom neuspjehu. Namjeravao je da čovjek, Adam, vlada cijelom zemljom, s Evom uza sebe. Nakon

¹ Danas Bog testira vjernike kako bi im dao priliku da dokažu svoju vjeru (Jakovljeva 1,2-3). U tom smislu Bog provjerava vjeru pojedinaca, ali više ne ispituje čovječanstvo kao takvo. Više o tome u poglavlju 5, *Gradivni blok* 6, str. 65.

pada izgledalo je da je sve propalo. Grijeh je ušao u svijet, donoseći bujicu bijede i patnje. Sve do danas cijelo stvorenje „uzdiše“ pod ovim tragičnim posljedicama (Rimljanima 8,22). Ali Bog će osigurati ispunjenje svoga plana: Krist će *vladati* kao *Sin Čovječji*, s Crkvom uza sebe, ne samo nad Zemljom, već i nad cijelim svemirom (Psalam 8,6-7; Efežanima 1,22).

Jednom kada čovjek shvati svrhu epoha u povijesti Božjeg ophodenja s čovječanstvom, neće odbaciti Boga, nego će mu se, zajedno sa Pavlom, diviti:

„O, dubino bogatstva
i mudrosti i

znanja Božjega!
Kako li su nedokučivi
njegovi sudovi
i neistraživi
putovi njegovi!

(Rimljanima 11,33)

4. NEKOLIKO PRIGOVORA

Vidjeli smo koliko je presudno razlikovati različite epohe ili razdoblja u Božjem ophođenju s čovječanstvom. To je ključ za ispravno razumijevanje Biblije kao cjeline. Međutim, postoje doista ozbiljni **kršćani koji svjesno odbacuju ovo razlikovanje**. Stoga u svjetlu Biblije želimo razmotriti njihove glavne prigovore.

„Ne postoje različite epohe u Bibliji”

Ipak postoje. Vidjeli smo da Biblija jasno pokazuje razdjelnice, kao što su davanje Zakona u vrijeme Mojsija i Kristov dolazak na Zemlju. Ali postoje i biblijski odlomci koji izravno govore o promjeni epohe. Evo malog odabira:

- › „Jer Zakon je bio predan po Mojsiju, a *milost i istina* došla je po Isusu Kristu“ (Ivan 1,17).
- › „Dolazi čas kada se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu. [...] Ali dolazi čas, već sada je, kada će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i u istini“ (Ivan 4,21.23).
- › „On uklanja ono prvo da uspostavi drugo“ (Hebrejima 10,9). „Prvo“ se odnosi na levitsku žrtvenu službu. Bog ju je uveo i Bog ju je uklonio. „Drugo“ je savršena Kristova žrtva na križu i kršćansko bogoštovlje. Cijelo poglavlje pokazuje suprotnost između starog i novog sustava.
- › „... koji je od dvoga učinio jedno i *srušio* pregradni zid razdvajanja između nas, *poništivši* u svome tijelu neprijateljstvo, i to zakon zapovijedi sadržan u odredbama, da u sebi, uspostavljajući mir, od

dva načini jednoga novoga čovjeka“ (Efežanima 2,14-15). Promjena u biblijskoj epohi nije mogla biti jasnija. Postoji *prije* i *poslije*:

- o Prije su postojale „dvije“ skupine, Židovi i pogani, odvojene pregradnim zidom. Zakon je zapovijedao Židovima da se drže odvojenima od pogana. Ove zapovijedi dao je sam Bog. Sagrađio je zid.
- o Ali došlo je vrijeme kada ga je Bog ponovno *srušio*. *Ukinut* je Zakon zapovijedi. Ono što je ranije bilo odvojeno zidom sada je *povezano, ujedinjeno* u novostvorenom čovjeku.

I mnogi drugi odlomci potvrđuju da Bog povremeno uvodi nove epohe:

- › Izlazak 6,3: Bog se otkriva pod novim imenom.
- › Jeremija 31,31-32: Bog najavljuje novi, vrlo drugačiji savez.
- › Galaćanima 4,1-5: Bog kaže da su Izraelci bili robovi prije Kristova dolaska. Poslije je nastupio potpuno novi odnos: sinovstvo.
- › Djela apostolska 3,21: Petar objašnjava da je Gospodin Isus uzašao na Nebo. On jasno daje do znanja da još jedna epoha tek treba doći. Ovdje također čitamo o jednome „do“.
- › Hebrejima 1,13: Bog poziva Krista da sjedne njemu zdesna „do“ određenog vremena: dok njegovi neprijatelji ne budu postavljeni za podnožje njegovim nogama. Zatim nastupa nova epoha u kojoj će vladati Krist.

Na ovaj način Biblija sama dokazuje da postoje različite epohe u Božjem ophođenju s čovječanstvom.

„Je li se Bog promijenio?“

Ovaj se prigovor koristi da bi se ideja o različitim epohama mogla odbaciti kao besmislena. Ako se Božje djelovanje mijenjalo iz jednog vremenskog razdoblja u drugo, prigovor podrazumijeva da se i sam Bog morao promijeniti. Međutim, to je zabluda. Postupci neke osobe mogu se promijeniti iz mnogo razloga. Takve promjene možemo vidjeti npr. tijekom odrastanja djeteta, ali mogu postojati i mnogi drugi razlozi (kao što su promjene u okolnostima ili u drugim ljudima).

Naravno, Bog je *nepromjenjiv*: kod Njega „nema promjene ni zasjenjenosti zbog mijene“ (Jakovljeva 1,17). On jest i ostaje „isti“ (Izaija 41,4; 43,10.13). Međutim, to ga ne sprečava da mijenja *svoje putove i svoje postupke* s ljudima, kada to odgovara Njegovoj mudrosti i Njegovom planu spasenja.

„Je li se Bog predomislio?“

Bog se ne predomišlja bez razloga (Brojevi 23,19). Ali ako se ljudi značajno promijene okretanjem od Boga (Postanak 6,6; 1. Samuelova 15,35) ili okretanjem prema Bogu (Izlazak 32,14), tada Bog mijenja svoje postupke prema tim osobama.

Promjena u postupcima osobe
≠
Promjena unutar osobe

¹ Božje ime „Jahve“, korišteno u ovim stihovima i u brojnim drugim, sadrži nepromjenjivost u svome značenju.

Bog je suveren!
Niti ga moramo razumjeti niti
ga možemo optuživati.

Čak i kada Bog uvodi novu epohu, čini to s dobrim razlogom. Ljude testira pod raznim uvjetima. Kada završi određena provjera, On odlučuje hoće li provjeravati čovječanstvo u nekom drugom vidu ili će konačno završiti s provjeravanjem čovjeka kao takvog, nudeći besplatno spasenje na temelju čiste milosti. **Bog je suveren.** Mi ljudi ne bismo trebali „proturječiti“ ili odgovarati Bogu (Rimljanima 9,20).

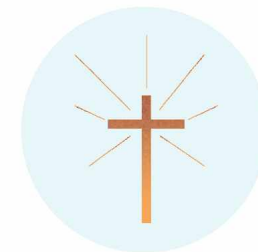
„Je li se promijenio način spasenja?“

Postavljanje ovog pitanja brka testiranje sa spasenjem. To nije jedno te isto. To se lako može ilustrirati primjerom: Bog je testirao izraelski narod Zakonom sa Sinaja, ali taj Zakon nije bio put do *spasenja*. **Put do spasenja uvijek je vodio kroz vjeru.** Abraham je bio opravdan vjerom (Rimljanima 4,3), a isto tako i David (Rimljanima 4,5-8). I sve do danas, osoba se „opravdava vjerom“ (Rimljanima 5,1).

Ono što se mijenjalo je bio sadržaj objava:

- › Abel je vjerovao, vjerojatno naučivši od svojih roditelja, da je smrt zamjenika bila nužna da bi grešnik pristupio Bogu.
- › Abraham je vjerovao da će mu Bog podariti brojne potomke (Postanak 15,6).
- › Tamničar u Filipima, koji je živio nakon Kristova križa, morao je vjerovati u Gospodina Isusa (Djela 16,31).

Put do spasenja uvijek je bio:
Vjera.

**Put spasenja je uvijek bio isti:
po vjeri u ono što je Bog do tada objavio.**

Nije se promijenio ni temelj *spasenja*. To je uvijek bilo Kristovo djelo na križu. Na temelju toga, Bog je mogao prijeći preko počinjenih grijeha vjernika u Starom zavjetu (Rimljanima 3,25).

„Zar Bog nije unaprijed znao da će čovjek zakazati?“

Ovo je također zabluda. Naravno, Bog je unaprijed znao da će čovjek zakazati. Problem je bio u tome što mi ljudi nismo znali. Kroz različite epohe Bog je pokazao da čovjek zakazuje čim dobije odgovornost.

„Je li Božji plan zakazao?“

Ovaj se prigovor koristi kako bi se sugeriralo da uvođenje novih epoha pretpostavlja da su Božji prethodni planovi propali pa je morao smišljati nešto novo. Takva su razmišljanja potpuno neprikladna.

U tim slučajevima nije zakazao Božji plan, već čovječanstvo. Slijed epoha pokazuje da je, unatoč svemu, Božji plan konačno ispunjen: U

svim epohama čovjek se pokazao beznadno neuspješnim. U posljednje dvije epohe dokazuje se da Bog ipak ostvaruje svoj cilj.

„Razlikovanje biblijskih epoha je komadanje Biblije i slaganje u kutije!“

Ima zrnce istine u ovom prigovoru. Da, tko razlikuje biblijske epohe, taj sortira. On određene izjave dodjeljuje onim skupinama ljudi i onim epohama na koje se one odnose.

Međutim, to ne komada Bibliju nego ju potvrđuje u njezinoj cjelovitosti. Da biste to vidjeli, razmotrite zahtjev „Djeca njegova neka budu siročad, a njegova žena udovica“ (Psalam 109,9). Shvaćanje da ova molitva nije prikladna za kršćanina vrlo je korisno. Stavljanje ove molitve u pravi kontekst ne razjedinjuje Bibliju. Naprotiv: kontekstualizacija ovog zahtjeva je neophodna kako bismo ga ispravno razumjeli.

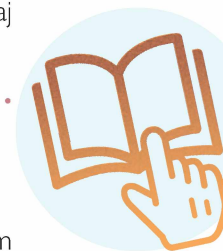
Oni koji razlikuju biblijske epohe i stoga ne putuju u Jeruzalem tri puta godišnje (Ponovljeni zakon 16,16), nisu neposlušni. Oni znaju da se Zakon odnosi na one koji su „pod Zakonom“ (Rimljanima 3,19). Nasuprot tome, oni koji *zanemaruju* razlikovanje biblijskih epoha, ili ih čak odbacuju, moraju se suočiti s pitanjem zašto ne putuju u Jeruzalem tri puta godišnje, ne slave Blagdan truba i ne žive u sjenicama.

Kontekstualizacija bi se u početku mogla činiti napornom, ali nagrađena je značajnom jasnoćom i razumijevanjem. Ako uzmete u obzir ispravan kontekst svakog stiha Biblije, to nipošto nije znak prezira prema Božjoj Riječi. Naprotiv: iskazuje uvažavanje i poštovanje.

„Nauk o različitim biblijskim epohama je previše nov da bi bio istinit!“

Neki odbacuju razlikovanje biblijskih epoha s obrazloženjem da je taj nauk razvijen tek u 19. stoljeću. Međutim, uzmite u obzir sljedeće:

- > Mjera istinitosti nekog nauka (doktrine) nije njegova starost nego Božja Riječ. Pravo pitanje je: „Što kaže Sveto pismo?“ (Rimljanima 4,3).
- > Kao što smo vidjeli, mnogi biblijski odlomci govore o značajnim prijelomnim trenucima u kojima je Bog promijenio pravila koja su se primjenjivala na čovjeka. Stoga je koncept biblijskih epoha star koliko i sama Biblija.

„Dispencionalisti¹ su odgovorni za sukob na Bliskom istoku.“

Ovaj prigovor je potpuno promašen, gotovo apsurdan. Odakle je došla ta zamisao? Ona se pojavila zato što oni koju razlikuju biblijske epohe uzimaju Boga za riječ, vjerujući da će se biblijska obećanja ipak ispuniti – uključujući i ona u vezi s budućnošću Izraela i Tisućljetnim kraljevstvom (Rimljanima 11,12.29).

Međutim, neki kršćani misle da je Izrael, kao narod, trajno izgubio svoje posebne blagoslove jer su Židovi razapeli svoga Mesiju. Ovom

¹ Uvriježen naziv za one koji zastupaju nauk o razlikovanju različitih biblijskih epoha.

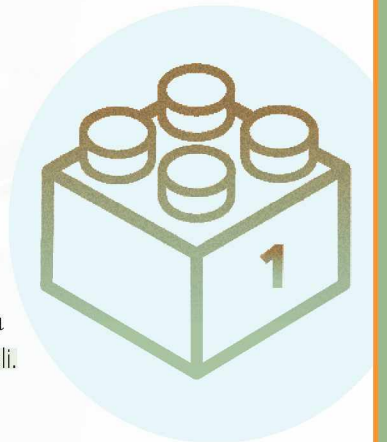
5. VIŠE NEGO EPOHE: TEMELJNE ISTINE KRŠĆANSKE VJERE

Biblija daje jasnu sliku. Prikazuje prijelomne točke u Božjem ophođenju sa čovječanstvom, od kojih svaka označava početak nove epohe. Tko je to razumio, na dobrom je putu.

Međutim, samo *poznavanje* tih epoha nije dovoljno. Važnija su određena načela, ili „gradivni blokovi“, kršćanske vjere koja nam pomažu razumjeti ta vremenska razdoblja, a posebno jedinstveni status kršćanskog doba ili epohe. Tek tada možemo shvatiti koliko smo bogato blagoslovljeni kao kršćani. I tek kada razumijemo posebnosti kršćanskog vremenskog razdoblja možemo živjeti inteligentno, tj. sa stvarnim uvidom u Božje misli – na Njegovu slavu.

Gradivni blok 1: Doslovno tumačenje Biblije

Da bismo razumjeli Bibliju, moramo Bogu vjerovati na riječ. Bog misli ono što kaže, i On kaže ono što misli. Čitajući Bibliju na ovaj način ubrzo shvaćamo:

- › Izrael je nacija (potomstvo Abrahama ili Jakova). Crkvu, međutim, čine svi vjernici koji vjeruju u Isusa Krista.
- › Krist će se vratiti. On će uzeti Crkvu s ovoga svijeta (u događaju poznatom kao Uzeće¹).
- › Kasnije će se On pojaviti u slavi da uspostavi svoje Kraljevstvo.
- › Narod Izraela ima svoju nacionalnu budućnost: jednog će dana, kada Krist bude zavladao, posjedovati zemlju Izrael.
- › Ova Kristova vladavina bit će tisućugodišnja vladavina mira, doslovno Kraljevstvo na Zemlji.
- › S druge strane, Crkvu čeka nebeska budućnost.

Sve ove stavke još ćemo razraditi uz dokaze iz Biblije.

Međutim, ima ljudi (čak i vjernika) koji ne vjeruju u tu budućnost. Kad im se pokažu jasne biblijske izjave, oni kažu da ih treba shvatiti „alegorijski“ (simbolično) i da su one već ispunjene u Crkvi.

Na primjer, možete istaknuti da će prema Psalmu 2,6 Bog postaviti svog Kralja na Sionu, svom svetom brdu, što znači da će Krist vladati iz Jeruzalema. Ali zagovornici alegorijske metode odgovaraju da Krist već vlada, da je Sion Nebo, a da je „sveto brdo Sion“ također Nebo. Začudeno ih pitate nisu li dalje čitali da će Mesija slomiti narode željeznom palicom. Pa, kažu, to je simbol Kristove vladavine milosti... Ostajete zapanjeni. Može li postojati neprikladniji simbol milosti od „željeznog štapa“ koji razbija narode u komadiće?

¹ Riječ „uzeće“ izvedena je iz latinskog izraza i označava „otimanje“. Prva poslanica Solunjanima 4,17 uči da će Krist vjernike „pohvatati“ (ili „ugrabiti“ ili „oteti“) kako bi se pridružili Gospodinu u zraku i dalje zauvijek bili s Njim. Dakle, iako „uzeće“ nije biblijska riječ, ona točno opisuje biblijsku istinu. Ista grčka riječ korištena je za opisivanje kako je Pavao bio „otet“ i na taj način spašen od razjarene gomile (Djela 23,10). Zanimljivo je da se isti pojam u grčkom izvorniku koristi i u simboličnom opisu Kristova uzašašća na Nebo (Otkrivenje 12,5).

Kada ih pitate kako razumjeti mnoga obećanja koja je Bog dao svom narodu Izraelu o blagoslovljenoj nacionalnoj budućnosti Izraela, oni odgovaraju da su ta obećanja već duhovno ispunjena. Kasnije ćemo vidjeti da to nije točno (*Grativni blok 4, str. 56*).

Da je alegorijska metoda netočna pokazuju sljedeća razmatranja:

- › Ona mijenja značenje riječima. Time se jezik lišava njegova značenja, što onemogućuje ispravnu komunikaciju.
- › Zagovornici alegorijske metode primjenjuju je selektivno (osobito na proročanstva koja se odnose na vrijeme nakon Kristova uskrsnuća).
- › Ovu su metodu prvi upotrijebili filozofi (npr. Filon), koji su htjeli izmijeniti Bibliju kako više ne bi bila u proturječnosti s grčkom filozofijom. Cilj je bio *promijeniti* značenje Biblije (a ne *objasniti* je).

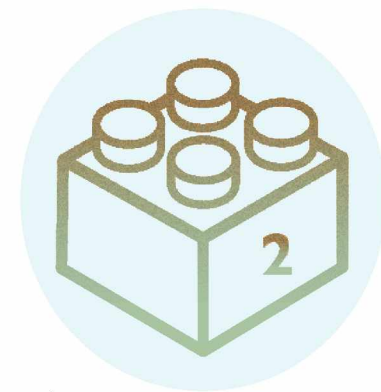
Očito je da se Biblija mora shvatiti doslovno:

- › Pisci Starog zavjeta shvaćali su proročanstva doslovno (usporedi 1. Kraljevima 13,2 s 2. Kraljevima 23,15-16 – radilo se doslovno o rođenju djeteta po imenu Jošija).
- › Isto su učinili i pisci Novog zavjeta (usporedi Mateja 1,22-23 s Izajom 7,14 – to je doslovno bila djeвица, Marija).
- › Sam Krist koristi doslovnu metodu (usporedi Ivana 19,28 s Psalmom 69,21). Dali su mu doslovno da pije ocat.
- › Sva ispunjena proročanstva ispunila su se doslovno, npr. Gospodinovo rođenje u Betlehemu, raspeće, probadanje Njegova boka, davanje octa za piće i uskrsnuće.

- ✓ Doslovna metoda = vjerovanje Bibliji na riječ
- ✗ Alegorijska metoda = tumačenje neispunjenih proročanstava

Bog kaže ono što misli.
Bog misli ono što kaže.

Gradivni blok 2: Progresivno otkrivenje

Od najranijih dana čovječanstva, Bog se „otkrivao“. To se događalo putem izravnih priopćenja i putem Njegovih postupaka (kao što je stvaranje svijeta ili oslobađanje Izraela od Egipta). Kad god je Bog dao neko otkrivenje, to je bilo apsolutno istinito.

Bog se otkrivao *postupno*, ili *progresivno*. To nipošto ne znači da je Bog ikad proturječio sam sebi (za razliku od znanosti, gdje današnje znanje može biti *korigirano* sutrašnjim). Božja objava nikada ne biva *korigirana*, već samo *dopunjena*.

Svako dodatno otkrivenje nadovezuje se na ona prethodna. To je kao kad se zavjesa postupno povlači u stranu. Svaki put postaje vidljivo nešto što se prethodno nije moglo vidjeti. Ipak, i sve prethodno viđeno ostaje istina. Činjenica da Bog s vremena na vrijeme uvodi nova „pravila“ ništa ne mijenja. Primjer: Bog je na Sinaju izraelskom narodu dao Zakon. To je i danas istinito, ali to ne znači da su kršćani pod tim Zakonom – vidi Rimljanima 6,14.

Dakle, *progresivno otkrivenje* znači:

1. Poruke su davane u pojedinačnim koracima.
2. Sve Božje poruke ostaju istinite (čak i ako On uvede ili promijeni pravila, ništa od prethodno priopćenoga ne gubi na istinitosti).
3. Ljudska odgovornost u bilo kojem trenutku ovisi o cjelokupnoj objavi koju je Bog dao do tog trenutka.

Doslovna metoda – koja vjeruje Bibliji, zapravo samom Bogu, na Njegovu riječ – biblijska je metoda (ponekad se naziva i „doslovno tumačenje“). Oni koji vjeruju Bibliji na riječ brzo shvate da u povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu postoje različite epohe. Ovo im otkriće omogućuje razumijevanje Biblije u cjelini.

SIMBOLI I ALEGORIJE

Naravno, Biblija sadrži mnogo simbola, posebno u Knjizi Otkrivenja. Ovi simboli su nedvojbeno i zamišljeni kao takvi, ali se koriste za opisivanje stvarnih događaja. Na primjer, Izaija u 40. poglavlju najavljuje dolazak Ivana Krstitelja (r. 3). Kao što dokazuje Novi zavjet, na to se mislilo doslovno (Matej 3,3). Činjenica da sljedeći stih koristi simbolički jezik („Svaka dolina neka se povisi, i neka se snizi svaka gora i brežuljak“) to ne mijenja.

Isto tako, Biblija sadrži alegorije, tj. događaje s duhovnim značenjem (Galaćanima 4,24). Abrahamova žrtva njegovog sina Izaka bila je „slika“ koja pokazuje da će Bog dati svog Sina (Ivan 3,16). Ali to ne mijenja činjenicu da je Abraham svoga sina doslovno stavio na žrtvenik. Dogodilo se baš onako kako je opisano u Postanku 22.

Isto se odnosi i na proročanstva budućih događaja. Ona sadrže duhovna učenja, ali će se i doslovno ostvariti. Primjer je Ezekielov hram (Ezekiel 40-48). Iz njega se mogu izvući duhovne pouke o Božjem prebivalištu (baš kao iz Salomonova hrama). Međutim, Ezekielov hram bit će izgrađen doslovno u Jeruzalemu, baš kao što je bio Salomonov hram.

Znači li to da se na sve misli doslovno te da nema simbola i alegorija?

PROGRESIVNO OTKRIVENJE I BOŽJA IMENA

Progresivno otkrivenje također je vidljivo i u tome što se Bog kroz povijest predstavljao pod različitim imenima (vidi Izlazak 6,3). Svako Božje ime nosi posebno značenje:

- › Bog se objavio u stvaranju kao *Elohim*.
- › Patrijarsima se ukazao kao *El Šadaj, Svemogući* (Postanak 17,1).
- › Mojsiju se predstavio kao *Jahve, Onaj koji je vječan* i sa svojim je narodom u odnosu utemeljenom na savezu (često se prevodi kao „GOSPODIN“).

Nijedno novo otkrivenje nikada nije poništilo ona prethodna.

- o Na primjer, Bog nije rekao:

„Ja sam sada GOSPODIN. Nekada sam bio Svemogući“,

nego:

„Ja sam GOSPODIN: Ja sam se Abrahamu, Izaku i Jakovu ukazao pod imenom Bog Svemoćni“ (Izlazak 6,2-3).

POTPUNA BOŽJA OBJAVA U SINU

Novi zavjet potvrđuje da je starozavjetna objava o Bogu došla u mnogim zasebnim dijelovima i stoga je uvijek bila rascjepkana (sama po sebi savršena, ali još uvijek nepotpuna):

„Bog, koji je u više navrata i na više načina nekoć govorio ocima po prorocima...“ (Hebrejima 1,1).

Zanimljivo, u istoj rečenici vidimo da se Bog konačno i potpuno otkrio u svome Sinu:

„... u ove posljednje dane progovorio nam je po svome Sinu“ (Hebrejima 1,2).

Isus Krist, Sin, nije samo *donio* objavu; On je bio Božja objava. Ono što Bog jest ne samo da se moglo *čuti* od Isusa nego i *vidjeti* u Njemu. Samo je On, vječni Sin koji je oduvijek uživao Očevu ljubav (Ivan 17,24), mogao otkriti tko je Bog (Ivan 1,18). Ta objava uključuje:

- › Istinu o Bogu kao Trojstvu Oca, Sina i Duha Svetoga.
- › Da sada oni koji vjeruju u Sina također dolaze do spoznaje Njegovog Oca kao svoga Oca. Nakon uskrsnuća, Isus Krist je izjavio:

„Uzlazim k Ocu svojemu i Ocu vašemu...“ (Ivan 20,17).

Sjajno je poznavati Boga kao *Stvoritelja* i kao *Svemogućeg* (kao što ga je Abraham poznavao). Još je bolje poznavati ga kao *GOSPODINA, Nepromjenjivog, Vječnog*, koji ulazi u poseban odnos sa svojim narodom. Ali sve to daleko nadmašuje privilegija da ga poznajemo kao Oca, Sina i Duha Svetoga; da poznajemo Oca kao *našeg Oca*.

Kako se Bog sve više otkriva, to utječe na ljudsku odgovornost. Nije čudno što u povijesti Božjeg odnosa prema čovječanstvu postoje različite epohe u kojima Bog različito postupao s ljudima.

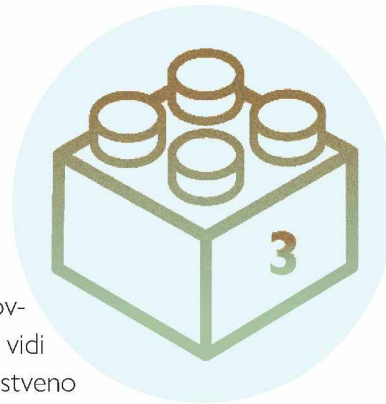
Stvoritelj,
Svemogući,
Gospodar,
Nepromjenjivi,
Vječni,
MOJ OTAC!

OTKRIVENJE ISTINE O CRKVI

Istina o Crkvi još je jedan primjer gdje možemo vidjeti progresivno otkrivenje. U Starom zavjetu nije bilo Crkve, niti se išta znalo o njoj. Bog je dao likove poput Eve i Rebeke – ali bez Novog zavjeta nije mogla biti otkrivena istina o Crkvi. Ostala je tajna. Objavljena je tek nakon Kristova uskrsnuća i proslavljenja u Nebu (Rimljanima 16,25; Efežanima 3,5.9).

Gradivni blok 3:
Izrael i Crkva

Narod Izraela sastoji se od potomaka 12 Jakovljevih sinova (Jakovu je Bog dao ime „Izrael“; vidi Postanak 32,28; 47,27). Stari zavjet prvenstveno govori o ovom narodu, njegovoj povijesti i budućnosti.

Crkva se pojavljuje samo u Novom zavjetu. Nakon što je Krist uskrsnuo i uzašao na Nebo, poslao je Duha Svetoga na Zemlju da krsti vjernike iz svih naroda u jedno tijelo (Djela 1,5; 1. Korinćanima 12,13). Tako je oblikovana Crkva živoga Boga (1. Timoteju 3,15). Novi zavjet pokazuje da je Crkva tijelo, a Krist glava (Efežanima 1,23; Kološanima 1,18). Ova bliska veza između Krista i Crkve također se naziva Kristovom tajnom. U Starom zavjetu ona se uopće ne spominje (Efežanima 3,5.9). Proroci nikada nisu govorili o tome.

Inače, Crkva nije mogla biti stvorena prije dolaska Duha Svetoga. To je bilo moguće tek nakon što je Krist umro i bio proslavljen na Nebu (Ivan 7,39), jer je Duh Sveti trebao svjedočiti posebno o Njemu, proslavljenom Čovjeku zdesna Bogu (Ivan 15,26; 16,14).

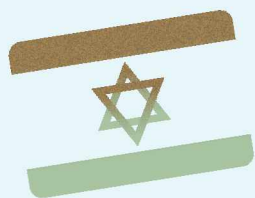

NEKI PRIGOVORI

Nažalost, razlika između Izraela i Crkve nije jasna svim čitateljima Biblije. Neki vjeruju da je Crkva na neki način dio Izraela ili čak istovjetna s njim. Stoga slijede neka pojašnjenja:

- › **Zajednica (neki to prevode kao „crkva“ ili „skup“)** u pustinji: Stjepan govori o zajednici u pustinji (Djela 7,38), koristeći istu grčku riječ (*ekklesia*) koja se odnosi na narod Izraela. To pokazuje da riječ ima nekoliko značenja. Odnosi se na okupljanje ljudi. Ponekad to znači Izrael, a ponekad gradska skupština ili političko okupljanje (Djela 19,32.39). Međutim, u Novom zavjetu to se uobičajeno odnosi na Crkvu.
- › **Božji Izrael:** Pavao koristi ovaj izraz u Galaćanima 6,16. Ovaj stih nipošto ne dokazuje da se Crkva naziva „Izrael“. Više se odnosi na ljude iz židovstva koji su došli do vjere u Krista (usporedi s Rimljanima 11,5).
- › **Abrahamovi potomci:** U Rimljanima 4 Abraham je nazvan „ocem sviju nas“ (stihovi 16-17). Stoga, kažu neki, svi pripadamo izraelskom narodu. Ali to ove riječi ne znače. Rimljanima 4 bavi se pitanjem opravdanja. Pavao pokazuje da je i u Starom i u Novom zavjetu opravdanje moguće samo po vjeri. Abraham je povjerovao i u tom smislu on je otac sviju koji vjeruju. Ne spominje se „Izrael“.

ekklesia
= skup ljudi
i
= crkva,
svi vjerujući
kršćani

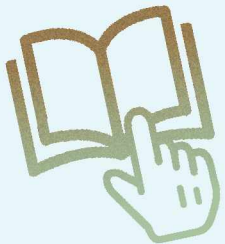

„IZRAEL“ I „IZRAELCI“ U NOVOM ZAVJETU

Novi zavjet dosljedno pravi razliku između Izraela i Crkve. Sljedeći odlomci to nepogrešivo jasno pokazuju:

- › 1. Korinćanima 10,32: Postoje tri skupine: Židovi, pogani (Grci) i Božja crkva. Jasno je da Božja crkva (skupina 3) nije ista skupina kao Židovi, tj. narod Izraela (skupina 1).
- › Istina je da je zid razdvajanja srušen (Efežanima 2,14). Međutim, ova se činjenica odnosi na vjerne kršćane. Bog poziva *pojedince* iz Izraela i drugih naroda da osnuju nešto novo: Crkvu. *Unutar* Kristova tijela (te Crkve) ne postoji zid koji razdvaja: vjernici iz Izraela i drugih naroda čine *jedno* tijelo. Ipak, Crkva se jasno razlikuje od Židova.
- › Rimljanima 9,1-5: Pavao „svoje sunarodnjake po tijelu“ naziva „*izraelcima*“. Jedna od njihovih karakteristika je da Krist, u smislu svog prirodnog podrijetla kao čovjeka, dolazi iz ovog naroda. To se nikako ne može odnositi na Crkvu. Krist ne dolazi iz nje, ali je najavio da će je On izgraditi (Matej 16,18).
- › Rimljanima 9,31-10,1: Oni koji su pripadali *Izraelu* spotaknuli su se o Krista kao o kamen spoticanja. Oni koji pripadaju *Crkvi* prihvatili su ga.

Riječ Izrael pojavljuje se oko 70 puta u Novom zavjetu. Svi ti primjeri pokazuju da kada Bog kaže *Izrael*, misli na *Izrael* (vidi Rimljanima 11,25-28; 2. Korinćanima 3,13-16 itd.). Oni iz Izraela koji su povjerovali u Krista pripadaju „pozvanima van“, tj. skupštini, pa se stoga općenito ne spominju kada se spominje „Izrael“.

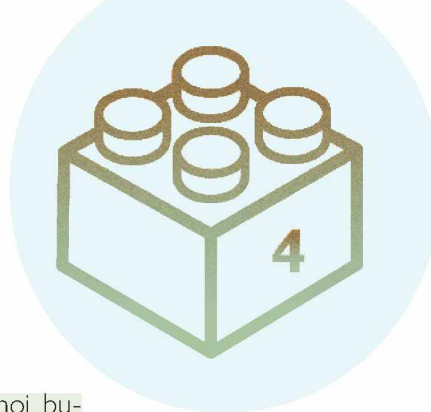

RAZLIKE IZMEĐU CRKVE I IZRAELA

Crkva ima potpuno drugačiji karakter od Izraela. To nije Izrael, niti nastavak Izraela. Sljedeća tablica sažima glavne razlike između Izraela i Crkve. One dokazuju da to nije jedno te isto.

	Izrael	Crkva
Poznato u SZ?	Da	Ne
Početak	Sa Abrahamom/Izakom/ Jakovom	Pedesetnica, poslije Kristovog uskrsnuća
Pripadnost	Prirodno potomstvo	Vjera
Povezanost s Kristom	Mesija na Zemlji Još uvijek slijepi	Glava u Nebu Već sada sjedinjeni s Njim
Odnos između pripadnika	Jedan narod	Jedno tijelo (organizam)
Podrijetlo	Zemaljsko	Nebesko
Narav	Zemaljsko	Nebesko
Budućnost	Zemaljsko	Nebesko
Blagoslovi	Materijalni (u osnovi, vidi Rimljanima 9,5)	Duhovni

Gradivni blok 4: Izrael ima budućnost

Stari zavjet sadrži mnoga obećanja o nacionalnoj budućnosti Izraela: on će posjedovati zemlju Izrael i živjeti u njoj pod Mesijinom vladavinom u miru i blagostanju. Ova proročanstva daju jasnu sliku. Ona također pojašnjavaju kako će biti uspostavljeno Tisućljetno kraljevstvo:

1. Prvo, za Izrael će doći vrijeme velike nesreće („Velika nevolja“) (Gradivni blok 9)
2. Ostatak koji vjeruje bit će spašen od strane Krista (Gradivni blok 9).
3. Krist će se pojaviti u slavi (Gradivni blok 10).
4. On će provesti suđenje kako bi uspostavio Tisućljetno kraljevstvo (Izaija 26,9; Psalam 2,5-9).
5. Izraelci raspršeni diljem svijeta bit će vraćeni u zemlju Izrael (Izaija 11,11-12; Ezekiel 34,13-14).
6. Mesija (Isus Krist, Davidov sin) vladat će u Sionu u miru i pravедnosti (Izaija 2,3-4; 32,1).
7. Središte njegove vladavine bit će Izrael, ali će se proširiti i na druge narode (Psalam 72,8-11; Izaija 2,3-4; 11,10).
8. Izrael će živjeti u miru i sigurnosti u zemlji Izrael (Izaija 32,18; Jeremija 32,37).
9. Priroda i stvorenje će se preobraziti; prokletstvo će biti uklonjeno (Izaija 35,1-7; Ezekiel 47,1-12).
10. Tisućljetno kraljevstvo će trajati sve dok postoji Zemlja (Jeremija 31,35-37; Daniel 7,14). U Novom zavjetu saznajemo da će to trajati 1000 godina (Otkrivenje 20,4).

ALI IZRAEL JE ODBACIO MESIJU – ŠTO SADA?

Kad je Isus Krist rođen, dva plemena izraelskog naroda živjela su u izraelskoj zemlji (Judino i Benjaminovo, stoga se često jednostavno nazivaju Židovima). Nakon što je živio među njima više od 30 godina i javno služio oko tri godine, donijeli su kobnu odluku: razapeli su vlastitog Mesiju. Uzgred, druge nacije nisu bile ništa bolje. Rimljani su, na primjer, također bili uključeni u to (vidi Djela 4,26-28).

Ovo postavlja neka pitanja važna za Izrael: Koje su posljedice odbijanja njihova Mesije? Je li Izrael još uvijek Božji narod? Je li ih Bog odbacio? Jesu li predviđanja o nadolazećem Tisućljetnom kraljevstvu postala ništavna? Razmotrimo ova pitanja jedno po jedno.

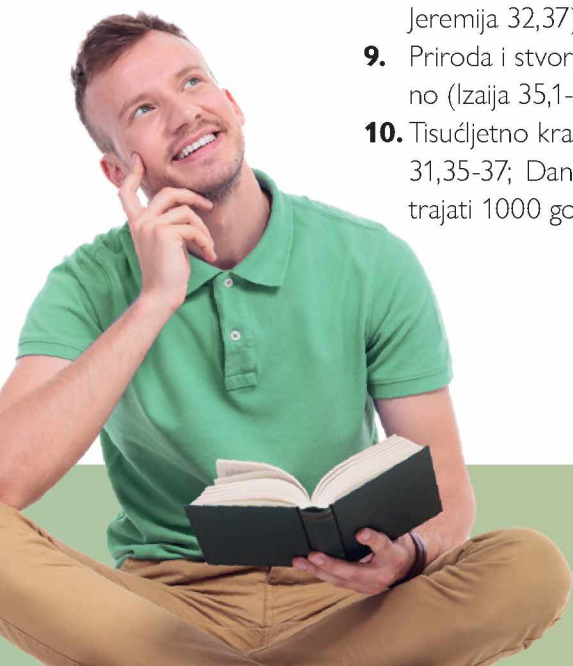
1. Jesu li oni i dalje Božji narod?

Istina je da Bog trenutno više ne priznaje Izrael kao svoj narod. Tako je bilo od deportacije u Babilon 606. pr.Kr. Zatim, nakon što su razapeli Krista, Bog je dopustio da ih Rimljani istjeraju iz njihove zemlje. U tom smislu, Izrael je ostavljen po strani. O tome nema sumnje. Pitanje je je li Izrael ostavljen po strani nepovratno i zauvijek.

2. Je li ih Bog zauvijek odbacio?

Pavao na ovo pitanje jasno odgovara niječno:

„Kažem, dakle: ‘Jesu li oni posrnuli da bi pali?’ Nipošto.“
(Rimljanima 11,11)

On nadalje objašnjava da će Izraelov „pad“ na kraju biti popraćen njihovom „puninom“ i da će njihovo odbacivanje na kraju dovesti do njihovog prihvaćanja (stihovi 12, 14). Na kraju poglavlja, on sažima:

**Jer ne bih htio, braćo,
da ne znate ovu tajnu ...
djelomično slijepilo zadesilo
je Izraela sve dok ne uđe punina pogana.
I tako će se sav Izrael spasiti;
kao što je pisano: „Doći će sa Siona Izbavitelj
i odvratiti bezbožnost od Jakova.“ (stihovi 25-26)**

3. Jesu li predviđanja o nadolazećem Tisućljetnom kraljevstvu postala ništavna?

Apsolutno ne. Nakon Izraelovog „otvrdnuća“ (koje, nacionalno, traje sve do danas), slijedi spasenje Izraela od strane samog Mesije (vidi točku 2).

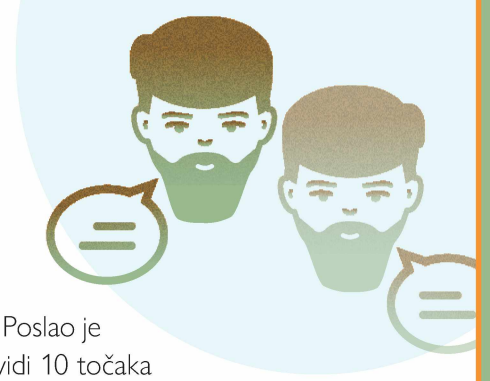

**KAKVA JAMSTVA IZRAEL IMA ZA
SVOJU NACIONALNU BUDUĆNOST?**

Budućnost Izraela je osigurana. Bog je svom narodu dao nekoliko jamstava. Osvrnimo se ukratko na najvažnije:

JAMSTVO BR. 1: OBEĆANJA PROROKA

Bog je više puta davao obećanja svom narodu. Poslao je proroke koji su opisali nadolazeće Tisućljeće (vidi 10 točaka u prethodnom odjeljku i njihove biblijske reference). Mnoga od tih obećanja bila su bezuvjetna. Bog je vjeran. On drži svoju riječ. Bog ne može lagati (Titu 1,2).

JAMSTVO BR. 2: JASNE IZJAVE U NOVOM ZAVJETU

Novi zavjet potvrđuje nacionalnu budućnost Izraela: doći će doslovno Tisućljetno kraljevstvo na Zemlji gdje će Izrael biti blagoslovljen. On ne poništava Tisućljeće, niti naučava „duhovno ispunjenje“ u Crkvi kao njegovu „zamjenu“. Sljedeći odlomci govore sami za sebe:

**„I kraljevat će On nad domom Jakovljevim zauvijek
i kraljevstvu njegovu neće biti kraja.“ (Luka 1,33)**

Gabriel najavljuje Mariji da će imati Sina koji će primiti Davidovo prijestolje i zauvijek vladati „kućom Jakovljevom“. To je bezuvjetna izjava.

**„Neki ugledan čovjek ode u daleku zemlju da primi
za sebe kraljevstvo i da se vrati.“ (Luka 19,12)**

Gospodin je izrekao ovu usporedbu kako bi pokazao da Kraljevstvo Božje neće doći „odmah“. Krist (kojeg predstavlja ugledan čovjek) putuje u „daleku zemlju“ kako bi primio Kraljevstvo i zatim se vratio.

U međuvremenu, Njegovi sluge vode poslove u Njegovo ime, dok ga građani Njegove zemlje mrze. To je kršćanska epoha. Nakon toga počinje Njegova vladavina.

**„... koga nebo treba primiti do vremena obnove svega,
što je od postanka svijeta govorio Bog na usta svih svojih svetih proroka.“
(Djela 3,21)**

Petar ovdje potvrđuje da će se obećanja proroka ispuniti i da se to još nije dogodilo. To je budućnost. Do tada, Krist je u Nebu.

I mnogi drugi odlomci pružaju daljnje potvrde (vidi npr. Djela 1,6-7; Rimljanima 11,11.25-31; 2. Korinćanima 3,14-16; Efežanima 1,10; Hebrejima 10,13; Otkrivenje 11,15; 20,6).

JAMSTVO BR. 3: SAVEZ S ABRAHAMOM

Bog je sklopio savez s Abrahamom (Postanak 12,1-3; 15,18-21). Obećao mu je da će njegovi potomci posjedovati zemlju Izrael (od Nila do Eufrata (!)) u miru. Ovaj savez:

- > još nije ispunjen;
- > bio je bezuvjetan.

Stoga je jasno: Bog je vjeran i ispunit će ono što je obećao Abrahamu. To će se dogoditi u nadolazećem Tisućljetnom kraljevstvu.

JAMSTVO BR. 4: SAVEZ S DAVIDOM

Bog je također sklopio savez s Davidom (2. Samuelova 7,11-16, Jeremija 33,21; Psalam 89,4).

1. Obećao mu je potomka koji će preuzeti Davidovo Kraljevstvo „zauvijek“ (2. Samuelova 7,11-16; 1. Kraljevima 9,5).
2. Savez je bezuvjetan. Neuspjeh Davida ili njegovih sinova ne može ga prekinuti.
3. Krist je taj potomak koji će vladati „zauvijek“ (Luka 1,32).
4. Odnosi se na vladavinu „u zemlji“ Izraela, za razliku od drugih naroda na Zemlji (2. Ljetopisa 6,16; 13,5-12; Jeremija 33,15-17; Ezekiel 37,21-25).
5. Krist još nije preuzeo ovu vladavinu. On ne sjedi na Davidovom prijestolju (koje je prijestolje na Zemlji), nego na Očevom prijestolju (Otkrivenje 3,21).

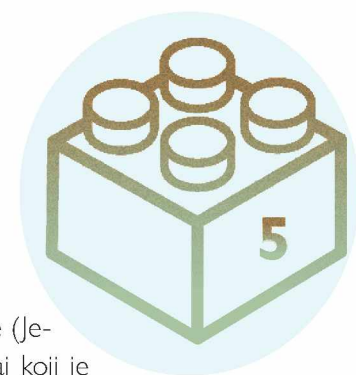
Biblija predviđa Kraljevstvo u kojem će Krist vladati na Zemlji.

JAMSTVO BR. 5: NOVI SAVEZ

Novi savez (Jeremija 31,31-34), o kojem ćemo razmatrati u sljedećem *Grativnom bloku*, također bezuvjetno jamči izraelskom narodu budućnost u kojoj Izrael dobiva oprostjenje grijeha i živi u miru u zemlji Izrael pod vladavinom Mesije.

Gradivni blok 5: Novi savez

Zadivljujuće je da je novi savez najavljen preko Jeremije (Jeremija 31,31-34), pogotovo zato što je Jeremija bio taj koji je trebao predvidjeti da će Izrael izgubiti svoju zemlju zbog svoga grijeha. Nabukodonozor će doći i odvesti narod u sužanjstvo.

To je bio ishod starog saveza koji je Bog sklopio s Izraelom na Sinaju. Obećao je blagoslove sve dok mu je Izrael poslušan. Ali budući da su služili idolima umjesto da budu poslušni Njemu, Bog ih je morao protjerati iz zemlje.

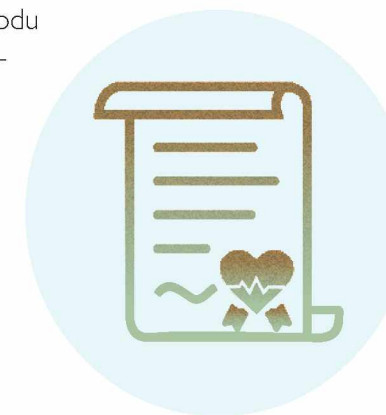
Bog je sada preko Jeremije najavio novi savez. U njemu Bog bezuvjetno obećava blagoslove. Ključni izraz nije „ti ćeš“, već „Ja ću“. Konkretno, Bog obećava svom narodu potpuni oprost:

**„jer ću oprostiti njihove opačine i grijeha se njihova neću više spominjati.“
(Jeremija 31,34)**

I mnogi drugi blagoslovi su uključeni, a među njima i mirno posjedovanje svoje zemlje. U cijelom ovom odjeljku (Jeremija 30-33), izrazom „Ja ću“ Bog ponovno potvrđuje svoje namjere da blagoslivlja, preuzimajući isključivu odgovornost za držanje saveza.

Time se postavlja pitanje kako je to moguće. Kako Bog može osigurati puni oprost i blagoslovljenu budućnost narodu pod tolikom krivnjom, narodu koji je morao biti protjeran iz zemlje?

Gospodin Isus je odgovorio na ovo pitanje. Svoju skorbu smrt najavio je riječima:

OSNIVANJE DRŽAVE IZRAEL 1948. GODINE – ISPUNJENO PROROČANSTVO?

Od 1948. godine ponovno postoji država Izrael. Židovi, raštrkani diljem svijeta tijekom više od 1800 godina, vratili su se u zemlju Izrael. Bio je to zapanjujući događaj, bez presedana u povijesti.

Kako protumačiti ovu situaciju? Je li to ispunjenje biblijskog proročanstva? Je li to pripremi razvojem događaja? Ili je to možda nesretan razvoj događaja (možda čak i zbog uplitanja kršćana koji vjeruju u nacionalnu budućnost Izraela)?

Svatko tko je čitao do ove točke može lako odgovoriti na ova pitanja:

- › Izrael ima Božje obećanje za svoju nacionalnu budućnost u zemlji.
- › Međutim, ovo će započeti s Kristovim pojavljivanjem u slavi i uspostavljanjem njegovog Tisućgodšnjeg kraljevstva na Zemlji.
- › Stoga je pojava moderne države Izrael 1948. u najboljem slučaju pripremi razvoj događaja.

Kao kršćani, ne trebamo „pripomagati“ u Božjim planovima za Izrael. Naravno, svaki oblik antisemitizma treba strogo osuditi. S druge strane, kao kršćani možemo biti sigurni da će sam Bog ispuniti svoja obećanja u svoje vrijeme.

Bog ispunjava svoja obećanja u pravo vrijeme.

„Ovo je krv moja, krv novoga saveza, koja se za mnoge proljeva za oprostjenje grijehâ.“ (Matej 26,28)

Njegova je krv trebala biti prolivena. Samo i isključivo na osnovu toga On može blagosloviti svoj narod (i tako ispuniti obećanja Abrahamu i Davidu).

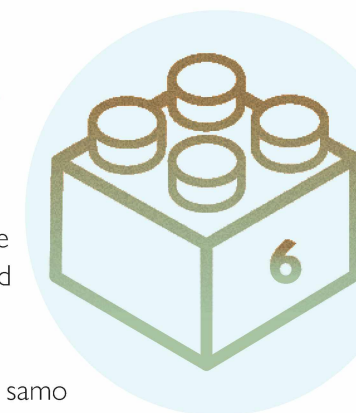
KRŠĆANI I NOVI SAVEZ

Kao kršćani, nismo pod savezom. Ipak, mi poznajemo Kristovu krv i po njoj imamo potpuno oprostjenje. Nitko ne treba biti razočaran zbog toga što Bog novi savez nije sklopio s nama. Posjedujemo sve duhovne blagoslove novoga saveza čak i u dubljem smislu nego što će ih Izrael ikada imati. Osim toga, primamo bolje blagoslove, i to duhovne umjesto materijalnih, i nebeske umjesto zemaljskih (Efežanima 1,3).

MIJENJA LI SE NOVI SAVEZ U NOVOM ZAVJETU?

Novi savez nije promijenjen u Novom zavjetu. Njegov sadržaj i uključene strane ostaju isti. Poslanica Hebrejima 8 potvrđuje da će novi savez biti sklopljen u budućnosti s „kućom Izraelovom i s kućom Judinom“ (r. 8). Osim toga, Bog drži svoju riječ. On ne treba opozvati nijedno prethodno otkrivenje (*Grativni blok 2*). Otkrivenja se dodaju, nadopunjuju ili proširuju, ali Bog ne poništava ona prethodna.

Grativni blok 6: Provjeravanje prvog čovjeka završava na Križu

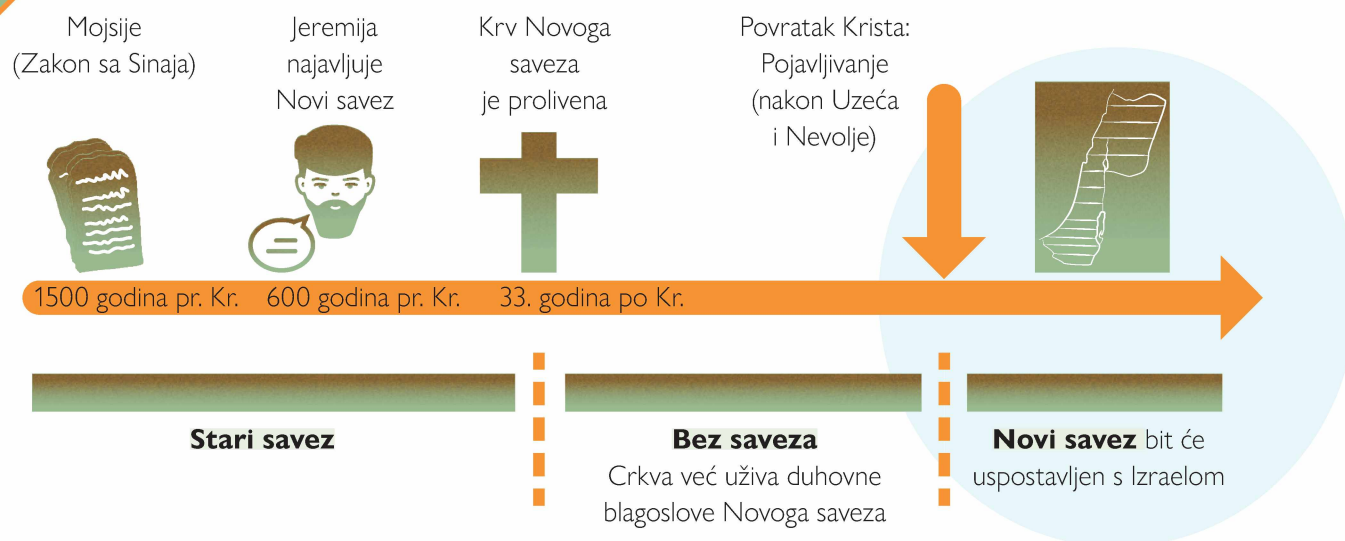
Kristov križ ne samo da označava podjelu između dvije biblijske epohe nego također odvaja kršćansku epohu od svih prethodnih.

Bog je kroz stoljeća temeljito testirao čovječanstvo, ne samo u Edenskom vrtu, i ne samo na jedan način, već na razne načine i pod svim mogućim uvjetima: kroz savjest, kroz upravu, kroz posebnu naklonost izraženu u pozivu i obećanju i kroz Zakon koji je precizno propisivao što treba, a što ne treba činiti.

Rezultat:

**Prvi čovjek pod odgovornošću
dosljedno je zakazivao,
i to u svakoj epohi.**

Slika 2: Novi savez

KRIŽ KAO KONAČNI ISPIT ZA PRVOG ČOVJEKA

Izraz „prvi čovjek“ prvenstveno se odnosi na Adama (1. Korinćanima 15,47). Ali u širem smislu, svi Adamovi potomci su također tipa „prvog čovjeka“. Svi smo mi sačinjeni „od praha“ i pokvareni smo poput Adama (1. Korinćanima 15,48). Ovaj „prvi čovjek“ opetovano je zakazivao, što je kulminiralo odbacivanjem Krista. Sljedeće izjave pokazuju potpuni neuspjeh prvog čovjeka kroz odbacivanje Krista:

- › *Gospodin* slave bio je razapet (1. Korinćanima 2,8). To znači da je Onaj kome pripada sva slava stavljen na mjesto najveće sramote i srama!
- › Odbačen je onaj u kome *prebiva sva punina božanstva* (Kološanima 1,19 i 2,9) – nepojmljiva ludost i drskost!
- › *Baštinik* je ubijen. Matej opisuje kako odbacivanje Krista, predstavljenog u ovom Evanđelju kao Kralja, sina Davidova, vodi do Božje osude (Matej 21,33-46).
- › Sin koji je *objavio* Oca bio je odbačen. To odbacivanje bilo je tako veliki grijeh da zasjenjuje sve ostalo (Ivan 15,22.24).

BOG VIŠE NE TESTIRA PRVOG ČOVJEKA

Sada Bog više ne testira prvog čovjeka. On započinje novo stvorenje (2. Korinćanima 5,17). Krist je, kao uskrsli čovjek, početak tog novog stvorenja:

„... početak, prvorodenac od mrtvih“ (Kološanima 1,18).

On postaje novo središte pozornosti: Krist, „drugi čovjek“ (1. Korinćanima 15,47).

Budući da Krist, kao „prvorodenac od mrtvih“, sjedi na počasnom mjestu „s desne strane Bogu“, Bog na Njega gleda kao na novo središte za svoje odnose s ljudima. Umjesto da provjerava, prokušava ili da čak očekuje nešto pozitivno od njih, On stavlja Krista u središte. On je jedini put do spasenja (Djela 4,12; 16,31). On je središte, privlačnost, svrha života i mjerilo za sve vjernike (Galaćanima 2,20; Filipljanima 1,21).

To je Božji način postupanja u vremenu milosti. On sjedinjuje vjernike s „drugim čovjekom“ (1. Korinćanima 15,48-49).

ODGOVORNOST POJEDINCA

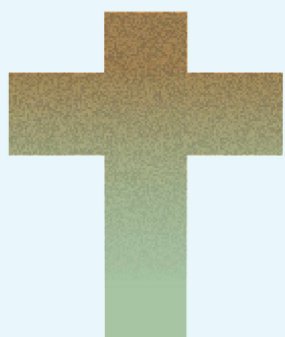
Naravno, odgovornost pojedinca ostaje. Kroz Božju Riječ, a često i kroz iskustvo, čovjek mora doći do osobnog prihvaćanja Božjeg suda. Nevjernik mora priznati da je izgubljen, a vjernik mora prihvatiti da ništa dobro ne prebiva u njemu (Rimljanima 3,23; 7,18). Vjernici su još uvijek na provjeri u svojim osobnim životima (1. Petrova 1,6-7). Odgovornost je i dalje na njima. Milost se ne smije zlorabiti (vidi Juda 4). *Ali prvi čovjek, kao takav, više se ne testira.*

SMOKVINO DRVO

Ovo je jasno ilustrirano smokvom koju je Krist prokleo (vidi Marko 11,12-14). Ona slikovito predočuje prvog čovjeka pod odgovornošću. Krist ju je prokleo kako bi pokazao da nikada neće biti blagoslova na temelju odgovornosti već samo na temelju milosti.

Kristov križ odvaja kršćansku epohu od svih prethodnih epoha.

Gradivni blok 7: Kršćani nisu pod Zakonom

Sada dolazimo do kritičnog pitanja: Što Zakon sa Sinaja znači za kršćane? Oni koji ne razlikuju biblijske epohe mogli bi pretpostaviti da se kršćani moraju pridržavati Zakona sa Sinaja. Takvi čitatelji Biblije mogli bi:

- › U potpunosti se podvrgavati ovom Zakonu, zahtijevajući pridržavanje svih njegovih više od 600 zapovijedi, uključujući zakone o prehrani, žrtvovanje životinja, ceremonijalno pročišćavanje itd.
- › Samovoljno podijeliti Zakon (na primjer, na moralne i ceremonijalne zakone) i time uvesti razlikovanje koje se ne nalazi u Bibliji, kako bi se „oslobodili“ pojedinih dijelova Zakona.
- › Tvrditi da određeni propisi „danas više nisu primjenjivi“, što otvara vrata proizvoljnosti.

U sva tri slučaja, to ih dovodi u sukob s izjavama Novog zavjeta: kršćani „nisu pod Zakonom“, oni su „umrli Zakonu“ i „po Zakonu su umrli Zakonu“ (Rimljanima 6,14; 7,4; Galaćanima 2,19). Zakon se odnosi samo na one koji su „pod Zakonom“ (Rimljanima 3,19).

ŠTO BIBLIJA KAŽE O ZAKONU

Zakon je dao Bog. Mojsije se popeo na brdo Sinaj, a Bog mu je predstavio Zakon, izričito namijenjen „sinovima Izraelovim“ (Izlazak 19,13). Nijedna druga nacija na Zemlji nikada nije bila pod ovim Zakonom (Ponovljeni zakon 4,8). Ljudi koji nisu izraelskog podrijetla nemaju ništa s ovim Zakonom. Ipak, postoje dva prevladavajuća gledišta:

68

1. Neki vjeruju da se opravdanje može postići pridržavanjem Zakona.
2. Neki misle da se kršćanin, kao vjernik, mora pridržavati Zakona kao neke vrste „životnog pravila“.

Obje tvrdnje su netočne.

NEMA OPRAVDANJA KROZ ZAKON

Svakako, sam Zakon je bio vrlo dobar (Rimljanima 7,12) – došao je od Boga. Njime su nedvosmisleno utvrđeni Božji „minimalni zahtjevi“. Oni koji su se povinovali mogli su (teoretski) biti opravdani (Levitski zakonik 18,5). Zašto samo teoretski? Zato što ljudi nemaju snage za to. Dakle, nitko nikada nije bio opravdan Zakonom (Rimljanima 3,20; Galaćanima 3,11), već samo vjerom (Rimljanima 5,1).

Zakonom se nitko nikada nije opravdao!

ZAKON NIJE ŽIVOTNO PRAVILO ZA KRŠĆANE

No, neki bi se mogli zapitati: Ne bi li se kršćani – jednom opravdani vjerom – trebali pridržavati Zakona? Pregled Novog zavjeta otkriva da je Bog za kršćane pronašao mnogo uzvišeniji put od pokušavanja držanja Zakona:

- › Kršćani „nisu pod Zakonom“ (Rimljanima 6,14).
- › Čak su i kršćani iz židovstva, koji su nekoć bili pod Zakonom, umrli Zakonu:

Gradivni blok 8: Kršćanska nada

Kršćani su ljudi koji čekaju. Ta se činjenica provlači kroz cijeli Novi zavjet. To očekivanje nije očekivanje tjeskobe ili nemira. To je čežnja puna radosti i nade, sa sigurnošću da će se ostvariti i da se može dogoditi svakog trenutka. Ova perspektiva donosi radost i daje snagu ustrajnosti u služenu Kristu. Evo nekoliko biblijskih navoda:

- › Vjerni sluga služi dok čeka svoga Gospodara. **Zli sluga misli: „Moj gospodar odgađa svoj dolazak“**, što dovodi do užasnih posljedica (Matej 24,45-51).
- › Kršćani bi trebali izići u susret Zaručniku s **iščekivanjem** (Matej 25,1.5).
- › Kršćani bi trebali biti **„kao ljudi koji čekaju svoga gospodara“** (Luka 12,36).
- › Krist je „ugledan čovjek“ koji odlazi u daleku zemlju, ostavljajući svojim slugama zapovijed: **„Radite dok ne dođem“** (Luka 19,13).
- › Dok se spremao vratiti Ocu, utješio je svoje učenike obećanjem svoga **povratka** (Ivan 14,1-3).
- › Pavao piše da **„Spasitelja iščekujemo, Gospodina Isusa Krista“** (Filipijanima 3,20).
- › Solunjani su **čekali** Božjeg **„Sina s neba“** (1. Solunjanima 1,10).
- › Pavao je živio u iščekivanju Gospodinova dolaska, pišući da ćemo: **„... mi koji smo živi i preostali, zajedno s njima biti uzeti...“** (1. Solunjanima 4,17).
- › Kršćani **iščekuju „blaženu nadu“** (Titu 2,13), **„milosrđe Gospodina našega Isusa Krista“** (Juda 21).
- › Krist opetovano ohrabruje riječima: **„Dolazim brzo“** (Otkrivenje 3,11; 22,20).
- › Crkva, kao Kristova zaručnica, živi u ovoj nadi, govoreći: **„Amen. Jest, dođi, Gospodine Isuse!“** (Otkrivenje 22,20b).

Radost koja odjekuje
v ovim stihovima je očigledna.

- o Nije Zakon taj koji je umro ili ukinut, nego su kršćani umrli s Kristom – uključujući i to da su umrli Zakonu (vidi Rimljanima 7,1-6).
- o Zakon i danas služi svojoj svrsi time što osuđuje grešnike (1. Timoteju 1,8-11).

- › Zakon označava ropstvo, dok je položaj kršćana sinovstvo (Galacanima 4,17).
- › Krist je mjerilo za živote nas kao kršćana (1. Korinćanima 11,1; Rimljanima 15,3, 7; Efežanima 5,2.25.29; Kološanima 3,13; 1. Ivanova 2,6; 3,16).

- o Mi nasljedujemo Njega, a Duh Sveti nas osnažuje za to (Rimljanima 8,2).

- › Kršćani nisu bez zakona niti bez odgovornosti. Oni su povezani s nebeskim Kristom i žele mu ugoditi. Imaju mjerilo koje je uzvišenije od Zakona.

ČEMU ONDA ZAKON?

Bog je dao Zakon da provjeri čovječanstvo (koristeći izraelski narod kao primjer). Čovjek pod Zakonom (Židovi) proglasio je davatelja Zakona (Krista) krivim, osudio ga na smrt i potaknuo Njegovo razapinjanje. Od tada Bog više ne testira čovječanstvo (vidi prethodni Gradivni blok).

ZAKLJUČAK

Nije dovoljno znati da je kršćanska epoha različita od epohe Zakona. Nužno je razumjeti i razlike između te dvije epohe. Jedna od njih je da kršćani nisu pod Zakonom.

PRIJE, TIJEKOM ILI NAKON NEVOLJE?

U osnovi, odgovor na ovo pitanje daju već navedeni biblijski odlomci: Kršćani žive u radosnom iščekivanju – barem tako mogu i trebaju. Ipak, neki kršćani vjeruju da će morati proći kroz Veliku nevolju¹. To je uglavnom zbog dva pitanja:

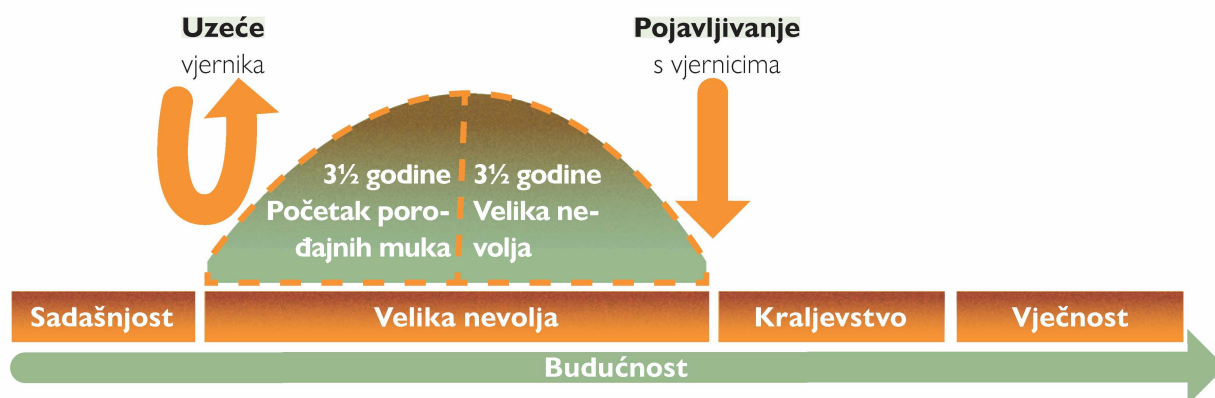
1. Ako su svi kršćani uzeti prije Velike nevolje, tko su vjernici koje nalazimo u njoj?
2. Kako se Uzeće može dogoditi prije Velike nevolje kada neki biblijski odlomci govore o Kristovom dolasku *nakon* nje?

Odgovore nije teško pronaći:

1. Vjernici u Nevolji su oni koji žive *nakon* kršćanskog vremenskog razdoblja (vidi *Grativni blok 9*). Oni nisu kršćani.
2. Kristov dolazak dogodit će se u dvije faze: Uzeće i Pojavljivanje. Razdoblje Velike nevolje nalazi se između njih.

Sljedeći dijagram ilustrira taj slijed događaja:

Slika 3: Dvije faze Kristova dolaska i Velike nevolje

¹ Razdoblje od sedam godina tijekom kojeg će Bog pohoditi svijet teškim katastrofama i osudama (Otkrivenje 3,10; Otkrivenje 6-18).

Pogledajmo dva biblijska odlomka koji pokazuju da će se Uzeće dogoditi *prije* Nevolje:

2. Solunjanima 2,1-2

Lažni učitelji rekli su Solunjanima – u krivotvorenoj poslanici – da su već bili u Nevolji koja pripada „Danu Gospodinovom“ o kojem su govorili proroci. Pavao pojašnjava da se kršćani ne trebaju bojati da će doživjeti Nevolju jer će se Uzeće, to jest „okupljanje k Njemu“, dogoditi prije toga (2. Solunjanima 2,1-2).

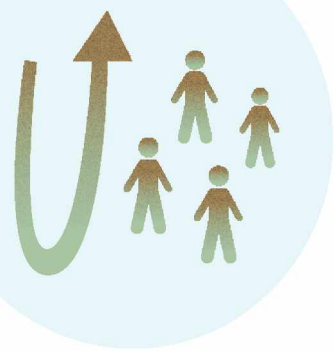
Otkrivenje 3,10

Ovdje sam Krist obećava da će nas „očuvati od trenutka kušnje koji ima doći na sav svijet.“ On ne kaže „spasiti od“ ili „spasiti nakon“ Nevolje, već „očuvati od“ nje. Stoga u Veliku nevolju nećemo ni ulaziti. Kao dodatno pojašnjenje, rečeno je da će nas On očuvati od „trenutka“ kušnje, dakle, ne samo od određene nevolje, već od cijelog tog razdoblja (riječ „trenutak“ u izvorniku označava cijelo razdoblje).

NAČIN ODVIJANJA UZEĆA

Što će se točno dogoditi prilikom uzeća Crkve? Ono će donijeti ogromne promjene za vjernike:

- > Vjernici iz Novog i Starog zavjeta koji su već *preminuli* bit će uskrsnuti i dobit će uskrsla tijela (1. Korinćanima 15,52; 1. Solunjanima 4,16).
- > Živuci vjernici bit će preobraženi (1. Solunjanima 4,17).
- > Obje će skupine postići *suobličnost* svojih tijela s *Njegovim slavnim tijelom* (Filipljanima 3,21).

- › Oni će biti *uzeti* od svijeta (grčka riječ koju je upotrijebio apostol Pavao, znači oteti, ugrabiti). Vjernici će biti odvedeni iznenada i jako brzo.

KARAKTER I OPSEG UZEĆA

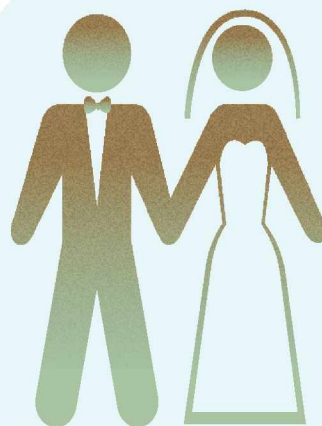
Uznesenje ne uključuje Kristov *dolazak na Zemlju*. Umjesto toga, vjernici su uzneseni u susret s Njim „na oblacima ... u zraku“ (1. Solunjanima 4,17). Susret između Zaručnika i Zaručnice je „privatan“. Svijet ga neće vidjeti.

Prilikom Uzeća bit će uzeti svi vjernici. Pavao kaže da ćemo „mi koji smo živi i preostali, zajedno s njima biti uzeti“ (1. Solunjanima 4,17), a ne samo oni *naročito vjerni*. Uznesenje Crkve je djelo milosti. Ono je privilegija svih vjernika.

ISHOD UZEĆA

Uzeće će okončati sve naše nevolje. Tuga će zauvijek pripadati prošlosti. U tom smislu, Uzeće je djelo milosrđa (Juda 21). Ali ono ima jedan čak i ljepši aspekt:

- › Bit ćemo *poput* Njega (1. Ivanova 3,2)
- › Vidjet ćemo ga onakvog kakav je sada, kao proslavljenog Čovjeka (1. Ivanova 3,2).
- › *Uvijek ćemo biti s Gospodinom*
- › *Gledat ćemo Njegovu slavu* (Ivan 17,24).

Ni jedan biblijski odlomak ne govori o „kršćanima“ u razdoblju Velike nevolje!

To je čudesna budućnost. Bit će to nešto neopisivo.

**„Stoga tješite jedan drugoga tim riječima.“
(1. Solunjanima 4,18)**

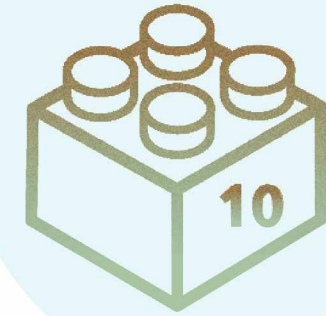
*Gradivni blok 9:
Tko su vjernici u Velikoj nevolji?*

Ovo nas dovodi do pitanja koji će vjernici biti na Zemlji tijekom *Nevolje*. Jasno je da će prema Mateju 24, Otkrivenju 13 i drugim odlomcima biti vjernika. Zanimljivo je da svi biblijski odlomci koji govore o *Nevolji* pokazuju da vjernici tijekom *Nevolje* *nisu kršćani*:

- › To je „*Jakovljeva nevolja*“ (Jeremija 30,7), a to znači „Izraelova“.
- › To je nevolja za *Danielov* narod (Daniel 12,1) – narod Izraela.
- › Oni su vjernici u Jeruzalemu i njegovoj okolini, koji bježe u planine u *Judeji* i koji svetkuju *Sobotu* (Matej 24,16.20). Dakle, oni su Židovi.
- › Oni su vjernici koji traže *osudu nad svojim neprijateljima* (Otkrivenje 6,9-11), što bi bilo neprimjereno kršćanima (vidi Rimljanima 12,17-21).
- › Veliko mnoštvo u Otkrivenju 7 (stihovi 9-17), koje dolazi „iz Velike nevolje“, *izričito se razlikuje* od 24 starješine (stih 13). Oni nisu kršćani¹.

¹ Crkva čini jedan dio od 24 starješine koji su na Nebu od Otkrivenja 4 nadalje.

Gradivni blok 10: Krist se pojavljuje prije Tisućljetnog kraljevstva

Isus Krist će se pojaviti u sili i slavi na Zemlji. I ne znajući, svijet ide prema ovom najvećem događaju svoje budućnosti. Biblija često i precizno govori o tom događaju. Počnimo sa Starim zavjetom:

DANIEL 7,13-14

„I gle, s oblacima nebeskim dolazi netko kao Sin čovječji ... I bijaše mu dana vlast, i slava, i kraljevstvo, da mu služe svi ljudi, narodi i jezici.“

Ovdje se govori o Kristu. On je Sin Čovječji (usporedi s Matejem 26,64).

ZAHARIJA 14,4-5

„Noge će njegove u taj dan stajati na Maslinskoj gori ... i doći će Gospodin, Bog moj, i svi sveti s tobom.“

On će doslovno doći na ovu Zemlju. Kakav će biti ishod ovog vidljivog dolaska? Krist će vladati:

„I bit će GOSPODIN kralj nad svom zemljom.“ (Zaharija 14,9)

TKO SU ONI AKO NISU KRŠĆANI?

1. Biblija naučava da će postojati skupina vjernih Židova (Abrahamovih potomaka), tj. „židovski ostatak“. To je potrebno da bi Bog mogao ispuniti savez s Abrahamom. Vidi Izaija 10,22-23 i Rimljanima 9,27.
2. Taj ostatak
 - › ima židovski mesijanski (ne kršćanski) karakter – sa židovskim vrijednostima i zemaljskim nadama.
 - › naviještati će evanđelje Kraljevstva diljem svijeta (Matej 24,14), vodeći mnoge ljude, i Židove i pogane, da budu spašeni (Otkrivenje 7).
 - › će na kraju biti spašen i priznat od Boga kao Njegov narod (Rimljanima 11,25-26).
3. I jedni i drugi (vjernici iz Židova i iz pogana) su ljudi koji nikada nisu čuli evanđelje milosti (2. Solunjanima 2,11-12).

USPUT,

Ova tema naglašava važnost biblijskih epoha. Oni koji ih previdaju mogu misliti da kršćani moraju izdržati Veliku nevolju. Oni koji razumiju razlike između epoha mogu uživati u „blaženoj nadi“ i s radošću iščekivati dolazak Gospodina Isusa.

IZAIJA 30–32

U Izaiji od 30. do 32. poglavlja susrećemo točno ovaj slijed: prvo Pojavljivanje, zatim sud, pa Tisućljetno kraljevstvo:

- › Izaija 30: GOSPODIN dolazi s velikim veličanstvom (stihovi 27 i 30)
- › Izaija 31: Neprijatelj sa sjevera (Asirija) poražen je božanskom intervencijom (stih 8).
- › Izaija 32: Tisućljeće počinje. Krist vlada kao Kralj (stihovi 1.16-18).

POJAVLJIVANJE POTVRĐENO U NOVOM ZAVJETU

Novi zavjet potvrđuje i nadopunjuje izjave Starog zavjeta:

MATEJ 24

Najpoznatiji stih iz Pisma koji se odnosi na ovaj događaj je Gospodnova vlastita izjava:

„I ugledat će Sina čovječjega gdje dolazi na oblacima nebeskim sa silom i velikom slavom.“ (Matej 24,30)

Bit će to globalni događaj, za razliku od Uzeća, koje je „privatno“, i bit će svima očigledan:

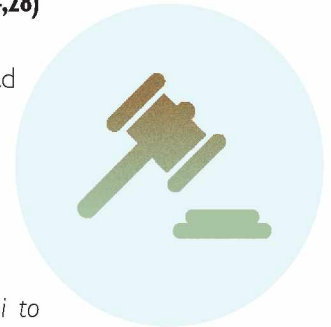
„Jer kao što munja izlazi od istoka i bljesne do zapada, tako će biti i dolazak Sina čovječjega.“ (Matej 24,27)

Munja je svima očigledna. Riječ „bljesne“ dodatno naglašava ovu točku. Izraz „od istoka... do zapada“ ukazuje na globalne razmjere ovog događaja.

Pojavljivanje je radi suda. Gospodin kaže:

„Gdje god je strvine, ondje će se okupljati orlovi.“ (Matej 24,28)

Sin Čovječji će doći izvršiti osudu nad „strvinom“, tj. nad onime što je obilježeno posljedicama grijeha.

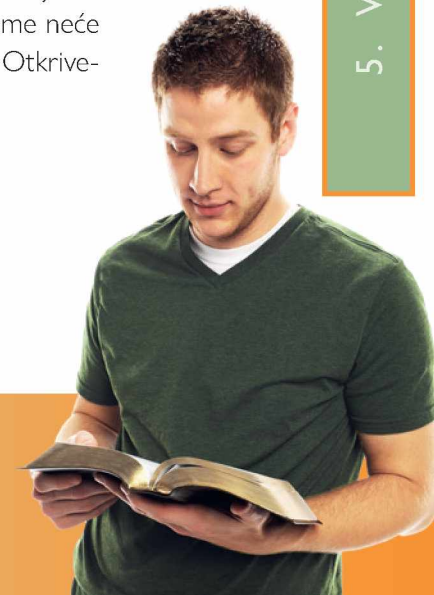

UTVRĐIVANJE TRENUTKA POJAVLJIVANJA

Pojavljivanje se, dakle, događa nakon Nevolje onih dana, i to odmah (Matej 24,29). Pratit će ga nadnaravni događaji ogromnih razmjera (Sunce i Mjesec će se pomračiti, a zvijezde će padati s neba). Ovo se nikada prije nije dogodilo. Isto se odnosi i na sljedeći stih (stih 30):

- › Na nebu će se pojaviti znak Sina Čovječjega;
- › sva će plemena na Zemlji tugovati;
- › vidjet će Sina Čovječjega gdje dolazi na oblacima nebeskim;
- › i to s moći i velikom slavom.

Krist je došao prije 2000 godina u poniznosti i milosti. Od tada On strpljivo čeka (Hebrejima 1,13; 10,13). Međutim, pri Pojavljivanju će se pojaviti u takvom sjaju da će to svi primijetiti, nitko se tome neće moći oduprijeti, a plemena na Zemlji će žalovati (usporedi s Otkrivenjem 1,7; Zaharija 12,10-14).

POJAVLJIVANJE U OTKRIVENJU 19

Kristovo *pojavljanje* spominje se u prvom poglavlju Otkrivenja: „**Gle, on dolazi s oblacima i vidjet će ga svako oko**“ (stih 7). Ovo je tema Knjige Otkrivenja. Krist se vraća da preuzme posjed nad Zemljom i uspostavi svoje Tisućljetno kraljevstvo. On će si uzeti svoja prava koja su bila zanemarena prilikom Njegovog dolaska u milosti.

Detaljan opis *Pojavljanja* nalazi se u Otkrivenju 19,11-21. To je vrhunac cijele knjige.

Otkrivenje također potvrđuje slijed događaja:

- › Prvo dolazi vrijeme Velike nevolje (Otkrivenje 6-18)
- › nakon čega slijedi *Pojavljanje* (Otkrivenje 19)
- › a zatim Tisućljetno kraljevstvo (Otkrivenje 20).

ZNAČAJ POJAVLJIVANJA ZA VJERNIKE

Vjernici će primiti nagrade „u onaj dan“ (2. Solunjanima 1,10; 2. Timoteju 4,8). Pavao često koristi izraze poput „*Kristov dan*“ ili „*dan Isusa Krista*“ kako bi naglasio pitanje odgovornosti i nagrade (1. Korinćanima 1,8; 2. Korinćanima 1,14; Filipljanima 1,6.10; 2,16). Ovim izrazima on sažima *Pojavljanje* i Tisućljetno kraljevstvo koje slijedi.

Slika 4: Vrijeme Pojavljivanja

KRISTOVA KONAČNA POBJEDA

Za Krista će njegovo pojavljivanje biti trenutak konačne pobjede i javnog priznanja. Vidjet će se Njegova veličina i slava. Doći će „sa silom i velikom slavom“ (Matej 24,30) i „u slavi Oca svojega“ (Matej 16,27). To je „slavni dolazak velikoga Boga i Spasitelja našega, Isusa Krista“ (Titu 2,13). Bit će „proslavljen u svojim svetima“ (2. Solunjanima 1,10).

Ti izrazi daju naslutiti koliko će važan biti taj događaj. Na Zemlji, gdje je bio razapet, pokazat će se Njegova slava (usporedi s Matejem 26,64). Pred Njim će se prignuti svako koljeno i svaki će jezik priznati da je On Gospodin (Filipljanima 2,10-11).

To je glavni razlog zašto volimo Njegovo pojavljivanje (2. Timoteju 4,8).

PITANJA:

1. Možeš li navesti tri od deset Gradivnih blokova zdravog biblijskog nauka koji na tebe imaju poseban utjecaj?
2. Kojim se redom događaju budućí događaji i koji biblijski stihovi to potvrđuju?
3. Koja je svrha Zakona i što kršćani trebaju činiti s njim?
4. Što je „stari savez“, a što „novi savez“?

6. VRLO POSEBNA EPOHA

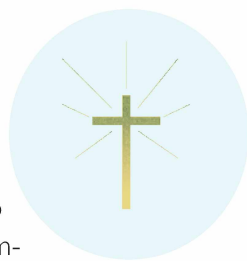
Epoha u kojoj živimo, kršćansko doba, vrlo je posebno vrijeme. Vjernici kršćanske epohe posjeduju blagoslove koji nikada nisu postojali u prethodnim razdobljima. To je tako zbog toga što je Krist umro na križu. Nakon toga, Bog je mogao izliti blagoslove kao nikada prije.

Na prvi pogled, ovo je zapanjujuće. Naposljetku, čin u kojemu su ljudi pribili na križ Isusa Krista, Sina Božjega, Gospodina slave, bio je vrhunac njihovih grijeha. Što je Bog mogao učiniti osim da zapljušti vatrom s neba i iskorijeni cijelo čovječanstvo?

Ali Bog je učinio suprotno: u potpunosti je otvorio svoje srce grešnom čovjeku – objavljujući da je Čovjek na križu dar Božje ljubavi. Kao odgovor na Kristovo djelo na križu, Bog je učinio dvije stvari:

- › On je uskrisio svog rassetog i pokopanog Sina, proslavio ga kao Čovjeka i dao mu počasno mjesto sebi zdesna.
- › On je izlio blagoslove bez ograničenja na sve koji pripadaju ovom uzvišenom Čovjeku. Na taj je način pokazao koliko cijeni djelo svoga Sina na križu.

***Sve to pokazuje Božju mudrost, ljubav i milost.
Dao je neizmjerne blagoslove koji su bili nepoznati prije kršćanske epohe.***

U ovom ćemo poglavlju razmotriti dvanaest osobitih blagoslova (ima ih još!) koji pripadaju isključivo kršćanskoj epohi. Vrlo je dojmljivo razmotriti ogromno bogatstvo koje nam je Bog dao.

Dovršeno djelo otkupljenja

Krist je na križu ostvario vječno otkupljenje. Bog je bio duboko uvrijeđen ljudskim grijehom. Kristovo djelo otkupljenja zadovoljilo je Božje pravedne zahtjeve i On je to pokazao uskrisivši svoga Sina od mrtvih (Rimljanima 4,25).

Vjernici u ranijim epohama poznavali su koncept Božjeg prihvaćanja kroz zamjensku žrtvu. Ali oni se nikada nisu mogli osvrnuti na djelo otkupljenja koje je ostvario Božji Sin.

Proslavljeni Čovjek u Nebu

Božji Sin uvijek je uvijek bio s Ocem, ali ne kao čovjek. Postao je čovjekom u punini vremena, a nakon smrti i uskrsnuća, dobio je počasno mjesto zdesna Bogu, ovjenčan slavom i čašću (Hebrejima 2,9). Sada je tamo proslavljeni Čovjek u Nebu (Ivan 17,24).

Ova istina mijenja cijelo naše gledište. „Čovjek u Nebu“ je novo središte, nova privlačna snaga i novo središte pozornosti kršćanina. On

jamči naše prihvaćanje kod Boga, On je naš Veliki svećenik, Preteča, Zagovornik, itd. Popis je dugačak. Svaka zasebna stavka je pravo blago.

Proslavljeni Čovjek u Nebu polazište je za svaki daljnji blagoslov.

Duh Sveti prebiva u vjernicima

Tek nakon što je Krist bio proslavljen u Nebu, Sveti Duh je mogao doći na Zemlju da prebiva u otkupljenim ljudima (Ivan 7,39), iz sljedećih razloga:

- > Sveti Duh je trebao svjedočiti o slavi koju je Krist primio nakon svog dovršenog djela (Ivan 15,26).
- > Krist je primio obećanje Duha kao proslavljeni Čovjek u Nebu (Djela 2,33). Tek tada je mogao izliti Duha za naš blagoslov.

Ogromna je privilegija da Duh Sveti, božanska osoba, prebiva na Zemlji: kako pojedinačno u vjernicima, tako i skupno u Crkvi (1. Korinćanima 3,16; 2. Timoteju 1,14).

Kršteni u jedno tijelo

Dolaskom Svetoga Duha svi su vjernici na Zemlji kršteni u jedno tijelo, što ih je učinilo živim organizmom (1. Korinćanima 12,13). Svi pravi vjernici diljem svijeta povezani su kao udovi Kristova tijela. Za to je Krist morao umrijeti, ustati od mrtvih i biti proslavljen u Nebu (Kološanima 1,18). Kršćani imaju vitalnu vezu s Kristom kao glavom u Nebu. On ih njeguje i vodi. To je bit kršćanstva: biti povezan s Njim kao s glavom u Nebu.

Stoga nijedan kršćanin ne treba osnovati crkvu niti joj se pridružiti. Postoji samo jedna Crkva, Crkva živoga Boga, tijelo Kristovo. Tko god vjeruje, već je dio toga. Kršćani su pozvani i od njih se očekuje da se okupljaju kao udovi Kristova tijela (vidi Matej 18,20; 1. Korinćanima 14,23).

Potpuna Božja objava

Bog se postupno otkriva: kao Stvoritelj (*Elohim*), kao Svemogući i kao Bog saveza (*GOSPODIN, Jahve*). Ali sve ovo blijedi u usporedbi s onim što kršćani znaju i doživljavaju:

- › objava Boga kao Oca, Sina i Duha Svetoga
- › pristup Ocu i zajedništvo s Ocem.

Kao kršćani, mi poznajemo Oca (Ivan 17,3). On je „Otac Gospodina našega Isusa Krista“ (Efežanima 1,3), ali je također i naš Otac (Ivan 20,17; 1. Ivanova 3,1). Slobodno možemo reći „Abba, Oče“ (Rimljanima 8,15) i time se obraćamo Bogu. Nikada u starozavjetnim vremenima vjernici nisu uživali takvo znanje o Bogu i njegovu blizinu. Ovaj je blagoslov morao biti rezerviran za kršćansku epohu jer:

- › Prvo je morao doći Sin, objaviti Oca i izvršiti pomirenje. Samo ga je On, predmet Očeve ljubavi, mogao objaviti (Ivan 1,18; Hebrejima 1,1).
- › U ovom se odnosu može uživati samo putem Duha Svetoga (Ivan 14,17-20).

drugačiji odnos
↓
drugačije štovanje

Štovanje u duhu i istini

Karakter kršćanskog štovanja u oštroj je suprotnosti sa štovanjem Boga u drugim epohama. Drugačije i ne može biti, jer:

- › Djelo na križu je dovršeno.
- › Bog je objavljen.
- › Boga poznajemo u potpuno novom odnosu (kao Oca).
- › Duh Sveti je došao kao sila vječnoga života i donosi štovanje u duhu i istini.

Ova promjena u naravi štovanja označava novo vremensko razdoblje koje karakterizira štovanje Oca. Kršćansko štovanje nije obredno, kroz ceremonije, već u duhu i istini (Ivan 4,23). Možemo razgovarati izravno s Bogom i reći mu što cijenimo u vezi s Njim i Njegovim Sinom.

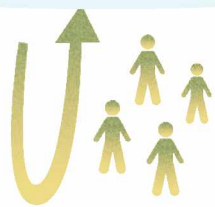
I drugi odlomci potvrđuju ovu promjenu (1. Petrova 2,5; Hebrejima 10).

Nebeski poziv

Kršćani su na Zemlji, ali su njihovo podrijetlo, karakter i sudbina nebeski: oni posjeduju vječni život (Ivan 3,16), umrli su i oživljeni s Kristom (Rimljanima 6,8; Efežanima 2,5). Oni imaju nebeski poziv (Hebrejima 3,1). Njihov interes je za vječne i stoga nevidljive stvari (2. Korinćanima 4,18).

Kršćani čvrsto stoje na zemlji i ispunjavaju svoje uloge u obitelji i na poslu, ali su ipak građani Neba i stranci na Zemlji. Njihova je domovina Nebo (1. Petrova 1,3-4; 2,11).

Kršćani su usko povezani s onim nebeskim.

Isto vrijedi i za Crkvu. Njezino je podrijetlo nebesko: Crkvu je oblikovao Duh Sveti koji je sišao s Neba (Djela 2,1-4, 32-33; 1. Korinćanima 12,12-13). Njezina je buduća sudbina također nebeska (vidi Otkrivenje 21,10).

Neposredno očekivanje

Kršćani posjeduju nebesku budućnost i očekuju je *neposredno*. Biti u Nebu za njih može postati stvarnost bilo kojeg dana. Kršćani čekaju Sina Božjega s Neba (1. Solunjanima 1,10). On će osobno doći; bez obzira bili mi živi ili umrli i uskrsnuli, bit ćemo zajedno s njim uzneseni na oblake u susret Gospodinu u zraku. Rezultat je da ćemo „uvijek biti s Gospodinom“ (1. Solunjanima 4,17).

Ta nas nada motivira za služenje, tješi nas u teškoćama, nadahnjuje u svakodnevnom životu i pruža smjer i gledište. Ni u jednoj prethodnoj biblijskoj epohi vjernici nisu uživali takvu povlasticu: čekati Sina Božjega s Neba i živjeti u tom svakodnevnom iščekivanju (1. Solunjanima 1,9-10).

Pod milošću, a ne pod Zakonom

Bog je izraelskom narodu dao Zakon. Izrael je odmah prekršio Zakon, čak i prije nego što je držao ploče Zakona u svojim rukama, a potom i milijune puta tijekom stoljeća. Zakon je bio dobar, ali je ljudima nedostajalo snage da ga ispune.

Kršćani nisu pod Zakonom (Rimljanima 6,14). Kršćani poganskog podrijetla nikad nisu bili pod njim, a kršćani židovskog podrijetla više nisu pod njim, jer su umrli Zakonu (Rimljanima 7,4).

Zakon nije ni put do opravdanja ni pravilo života za kršćane. Imamo samo jedno mjerilo: Krista. On je jedino „životno pravilo“ koje imamo. Moramo živjeti u snazi Duha. To je sinovstvo i sloboda. Zakon, s druge strane, drži ljude u ropstvu (Galaćanima 4,1-7).

Duhovni darovi

Krist, kao proslavljeni i uzvišeni Čovjek, dao je darove ljudima kako bi Crkva, Njegovo tijelo, rasla i izgrađivala se. Zbog toga je Krist sišao i potom uzašao iznad svih nebesa (Efežanima 4,7-11). Darovi su u tom smislu osobe, na primjer, pastiri, učitelji i evanđelisti. Nadalje, vjernici dobivaju duhovne darove ili sposobnosti (1. Korinćanima 12). Duh Božji koristi te darove s ciljem izgradnje Crkve i slavljenja Krista.

Sinovi Božji, djeca Božja

Još jedan tipično kršćanski blagoslov je to što nas je Bog učinio svojom djecom i svojim sinovima. Božja djeca, oni koji svjesno uživaju u ovom odnosu, mogla su postojati tek nakon što se Otac objavio kroz dolazak Sina. Oni koji su ga primili dobili su pravo da postanu djeca Božja (Ivan 1,12). Djeca Božja primila su novu, božansku narav i stoga mogu imati zajedništvo s Bogom i pronaći svoju radost u Gospodinu Isusu i Njegovom djelu. Duh nam daje svijest da smo djeca Božja. Budućnost Božje djece je veličanstvena. Ona neće biti samo Kristovi subaštinici nego će i živjeti u Očevoj kući. Tamo će zauvijek gledati Oca i sa štovanjem uživati u Njegovoj ljubavi.

Kršćani su također *sinovi*. Po naravi su bili daleko od Boga. Ali Bog ih je „posvojio“, učinio ih je svojim sinovi-

7. ZAKLJUČAK: POVEZUJUĆA NIT I BOŽJA SLAVA

Biblija je nadahnutu Božja Riječ. Njezine brojne knjige i poglavlja govore *jednu jedinu* veličanstvenu priču. Što su dublji naše poštovanje i naša ljubav prema Bogu, to ćemo više *slijediti* tu zadivljujuću nit i istraživati cjelokupno značenje i poruku Biblije.

Da bismo to učinili, moramo razlikovati različite epohe u Bibliji. Time se Biblija ne rascjepkava. Naprotiv, razrješavaju se prividna proturječja što nam omogućuje razumijevanje Biblije kao skladne cjeline.

Božja slava

Biblija je puno više od zbirke pojedinačnih spisa. To je skladna cjelina koja priča *jednu* (!) dugu priču o vječnom Bogu koji je stvorio svemir i čovjeka. Kroz povijest vremena On je s čovječanstvom slijedio izvanredan put na kojem mu je otkrivao svoju slavu. Naposljetku On dovodi ljude u svoju prisutnost te u vječnu i nezamislivu sreću. To je priča o Bogu čiji je Sin došao iz vječnosti u vrijeme i iz besprijeke slave Neba u bijedu svijeta da izbavi ljude iz ovoga svijeta i dovede ih u slavu. I u svemu tome On postupa na takav način da se sa svakim korakom sve više otkrivaju Njegova veličina i slava. I upravo je to Njegov cilj (Efežanima 1,6.12.14; Habakuk 2,14).

Oni koji obraćaju pozornost na razlike između biblijskih epoha prepoznaju „povezujuću nit“ koja se proteže kroz Bibliju i kroz sve epohe. Kroz različite epohe, Bog se proslavio:

- › Testirajući čovječanstvo – s divljenja vrijednim i velikim strpljenjem;
- › U svojoj mudrosti i milosti, dajući čovječanstvu svaku zamislivu priliku;
- › Pokazujući da ljudi ne mogu doći Bogu ili mu ugoditi vlastitom snagom;
- › Dokazujući svoju ljubav tako što, nakon približno 4000 godina neprekidnog ljudskog neuspjeha, ne odgovara osudom čovječanstva nego darovanjem svoga Sina;
- › Prihvaćajući neuspjeh „prvog čovjeka“ kao priliku da uvede nešto još bolje: Kristovu tajnu (Efežanima 3,4-5), a to je veza između Krista i Crkve.
- › Reagirajući na neuspjeh privilegiranog izraelskog naroda tako što ih na neko vrijeme ostavlja po strani i, s druge strane, nudi spasenje pojedincima među Židovima i poganima (Rimljanima 9-11);
- › Koristeći okvir od približno 2000 godina, tijekom kojih je Izrael ostavljen po strani, za stvaranje Svoga „remek djela“, Crkve (Efežanima 2);
- › Koristeći tu ponudu blagoslova za sve narode kako bi „izazvao na ljubomoru“ svoj narod Izrael i doveo ih do pokajanja (Rimljanima 11,11-14);
- › Pronalazeći način, iako je Izrael odbacio jedini put spasenja i razapeo vlastitog Mesiju, da ipak ispuni svoj plan s Izraelom i sa Zemljom (Postanak 1,26; Psalam 8; Rimljanima 9-11)
- › Dokazujući da je svet i da izvršava nužnu presudu, ali ipak ostaje vjeran i da ispunjava svoja obećanja;
- › Pokazujući da On može i hoće ispuniti svoj vječni naum, unatoč ljudima koji kvare sve što im je povjereno.

Prikladan odgovor

Dio poslanice Rimljanima koji se bavi ovim temama završava izljevom hvale, i to s dobrim razlogom:

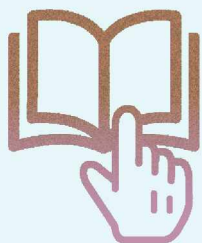
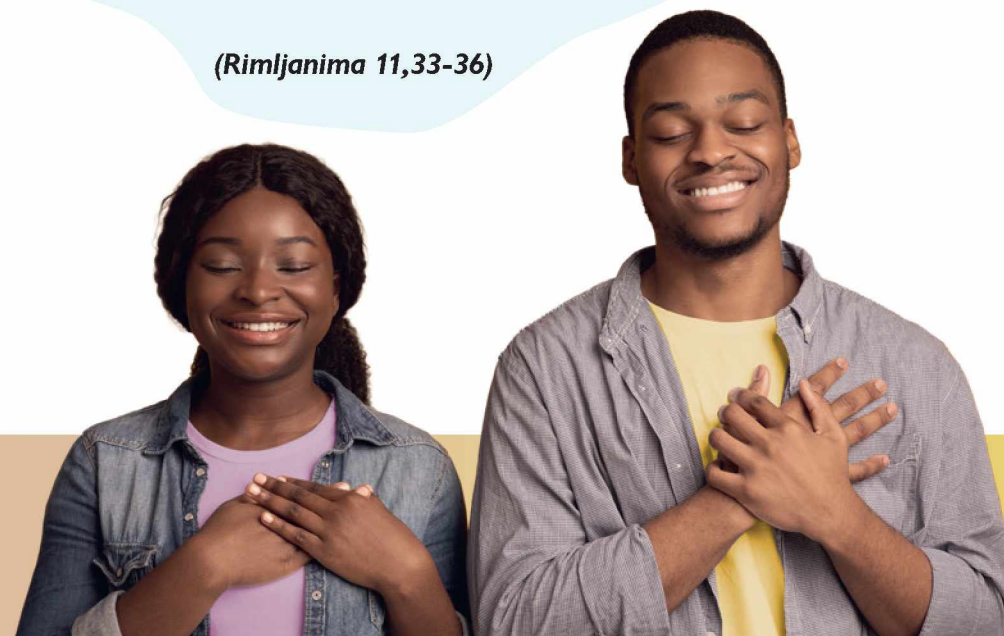
**„O, dubino bogatstva
i mudrosti i znanja Božjega!
Kako li su nedokučivi njegovi sudovi
i neistraživi putovi njegovi!**

**Jer tko je spoznao misao Gospodinovu?
Ili, tko mu je bio savjetnikom?**

**Ili, tko je najprije dao njemu
da bi mu se moralo uzvratiti?**

**Jer sve je od njega, i po njemu,
i za njega.
Njemu slava u vjekove! Amen.“**

(Rimljanima 11,33-36)

Kako razumjeti cjelokupnu poruku Biblije? Kako se međusobno slažu povijesne i proročke knjige, evanđelja i poslanice?

Postoji jedna povezujuća nit koja se provlači kroz cijelu Bibliju. A postoji i jednostavna metoda kojom ju se može otkriti. Koristeći tu metodu možeš shvatiti kako se sve u Bibliji međusobno slaže. Ona objašnjava stvari koje se na prvi pogled čine proturječnima.

Želiš li znati kako primijeniti tu metodu? Zapravo, prilično je jednostavno: Biblija razlikuje niz različitih vremenskih razdoblja ili „epoha“ u kojima je Bog testirao čovječanstvo na različite načine. Ako razumiješ te različite provjere koje je Bog koristio u različitim biblijskim epohama, bit će ti puno lakše razumjeti biblijske odlomke koji se odnose na te epohe.

Ova knjižica objašnjava kako možeš razumjeti Bibliju kao skladnu cjelinu – pod uvjetom da razlikuješ različite biblijske epohe.

Pitanja na kraju poglavlja potiču te da provjeriš svoje razumijevanje i razmisliš o onome što si pročitao.

ISBN 978-3-98824-353-9

107 6490

Understanding the Bible as a Whole

Croatian